

Helsinški Parlament Građana (hCa) Tuzla
Omladinski Resursni Centar (ORC) Tuzla

REGIONALNA EKSPERTNA KONFERENCIJA

„Partnerstvo za mir - pogodnosti i izazovi za susjedne zemlje”

Tuzla, 22. – 23. januar / siječanj 2009
Kongresna sala hotela „Tuzla” u Tuzli

Izdavač

Helsinški Parlament Građana (hCa) Tuzla
Omladinski Resursni Centar (ORC) Tuzla

Za izdavača:

Miralem Tursinović

Unos teksta, grafički dizajn i prelom:

Boško Vlajić, Emir Sejranović, Emir Delalić

Naslovna strana:

www.design.com.ba

Fotografije:

hCa / ORC Tuzla

Štampa:

Merceria d.o.o. Tuzla

Tiraž:

300 primjeraka

Ovaj izvještaj je štampan uz pomoć:
Office of Public affairs (OPA) – Ambasada Sjedinjenih Američkih
Država u Sarajevu

*„Mišljenja, nalazi, zaključci ili preporuke izražene ovdje su
autorove, i ne odražavaju nužno stavove State Departmenta.“*

Tuzla, februar / veljača 2009. godine.

SADRŽAJ:

Uvod	5
Transkript	11
I Uvodno izlaganje - Boško Šiljegović	15
- Diskusija	25
II Uvodno izlaganje - Željko Grubešić	33
III Uvodno izlaganje - Marina Pendeš	52
Zaključci sa konferencije	73
Dodatak 1	75
Dodatak 2	77
Zahvale	80



UVOD:

Početakom 2007. godine, Helsinški Parlament Građana Tuzla / Omladinski Resursni Centar (ORC) Tuzla je započeo projekat „Partnerstvo za mir i bh. društvo“. Ovaj projekat je bio u potpunosti podržan od Vlade Sjedinjenih Američkih Država, a preko ambasade SAD-a u BiH.

Projekat je imao za cilj da doprinese u kreiranju pretpostavki za početak šireg dijaloga o pridruživanju naše zemlje Partnerstvu za mir i podizanju nivoa javnog mišljenja o potrebama za ulazak BiH u NATO, a u okviru istog smo uspjeli inicirati i otvorenu diskusiju eksperata iz ove oblasti. Projekat je omogućio građanima BiH da javno iznesu svoje sugestije i pitanja osobama/ekspertima koje su direktno upućene u ovu oblast i na taj način postanu bolje informisani.

U okviru projekta uradili smo sljedeće aktivnosti:

1) Anketiranje građana BiH

Upitnici su distribuirani i popunjeni u: Banovićima, Banja Luci, Bihaću, Bijeljini, Bratuncu, Brčkom, Gračanici, Jablanici, Konjicu, Prijedoru, Sarajevu, Širokom Brijegu, Travniku, Trebinju, Tuzli, Ugljeviku, Zavidovićima i Zvorniku. Ukupno je popunjeno 1.002 upitnika, 521 u Federaciji BiH, 411 u Republici Srpskoj i 70 u Brčko distriktu BiH. Anketa nije bila reprezentativa jer se radilo o malom uzorku ali nam je poslužila kao polazni parametar u početku projekta. Na ovaj način smo dobili osnovne informacije i mišljenja “običnih” građana o ovoj temi.

2) Ekspertni sastanak

Na osnovu rezultata analize, formalnih i neformalnih razgovora, kontakata i uključivanjem ekspertnih savjetnika, prikupili smo relevantne kontakte i 19. 10. 2007. godine u zgradi Parlamentarne Skupštine BiH organizovali Ekspertni sastanak na temu “Značaj

članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir”. Na sastanku su pored predstavnika NVO-a učestvovali i: predstavnici Ministarstva odbrane, Ministarstva sigurnosti BiH, SIPA, EUFOR, Granične policije, OHR, OSCE, vojni analitičari, profesionalni vojnici, predstavnici međunarodnih vojnih snaga i organizacija, predstavnici Hrvatske, Srbijanske, Britanske i Američke ambasade, nekoliko predstavnika medija itd. Moderator sastanka bio je Vehid Šehić, predsjednik Foruma Građana Tuzla, a uvodničari su bili: Boško Šiljegović – Predsjedavajući parlamentarne Komisije za odbranu i bezbjednost BiH u periodu 2003 – 2006, Marina Pendeš – Zamjenik Ministra odbrane BiH; General pukovnik Sifet Podžić - Načelnik Zajedničkog štaba OS BiH;

Osim o bezbjednosti, kao veoma važnom faktoru za BiH, tokom sastanka se razgovaralo o značaju članstva u Partnerstvu za mir i njegovom uticaju na političko, ekonomsko i socijalno stanje u Bosni i Hercegovini. Sastanak je pokazao potrebu snažnijeg i većeg djelovanja kako naše nevladine organizacije, tako i većeg broja njih, kao i loše tretiranje od strane medija, odnosno nedostatak afirmativnog informisanja uspjeha BiH u oblasti reforme odbrambenog sistema i prijema u Partnerstvo za mir.

3) Javne tribine

Nakon završetka ekspertnog sastanka uradili smo Izvještaj koji smo prezentovali na javnim tribinama u 3 grada (opštine) u BiH, a pod nazivom:

“Značaj članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir”

Javne tribine su organizovane u sljedećim gradovima:

Mostar, 21. 2. 2008. godine

Bijeljina, 22. 2. 2008. godine

Tuzla, 25. 2. 2008. godine

Uvodničari i eksperti na javnim tribinama bili su: Vehid Šehić, Forum Građana Tuzla; Boško Šiljegović, bivši predsjedavajući zajedničke

komisije za reformu odbrane BiH u periodu 2003-2006; Marina Pendeš, zamjenica Ministra odbrane BiH i Sifet Podžić, načelnik Zajedničkog štaba OS BiH. Na javnim tribinama bili su prisutni građani, mediji, NVO, vladini predstavnici itd., koji su imali priliku da pitaju sve ono što je vezano za ovu temu, a eksperti su im davali adekvatne odgovore i pojašnjenja. Cilj javnih tribina je bio razvijanje otvorene diskusije o značaju članstva Bosne i Hercegovine u Partnerstvu za mir, obaveza koje je BiH do sada ispunila i obaveza koje još uvijek nisu ispunjene, kao i razloga za njihovo neispunjenje. Isto tako, cilj je bio upoznati širi krug građana sa ovom temom.

4. Publikacija knjižice

Na kraju projekta objavili smo knjižicu „Partnerstvo za mir i bh. društvo“. Knjižicu smo uredili na taj način što smo u njoj izdvojili sve važne informacije o Partnerstvu za mir koje su pomenute tokom implementacije projekta. U toj knjižici se mogu pronaći najosnovnije informacije o programu partnerstva za mir i prednostima istog za budućnost BiH i regije. Knjižicu smo štampali u tiražu od 1.000 komada i putem organizacija – članica Omladinske mreže u BiH distribuirali smo je građanima BiH, a ista je dostupna i na našem web portalu www.omladina-bih.net

Prihvatajući zaključke i preporuke, nakon završetka pomenutog projekta, a u saradnji i uz pomoć Ambasade SAD-a u BiH, nastavili smo sa aktivnostima vezanim za ovaj program. Naime, u toku projekta veoma često se pominjao veliki značaj PFP programa za BiH i zemlje u okruženju, kao i pozitivni efekti istog na povećanje stabilnosti u regiji Balkana. Na osnovu toga, a u saradnji sa Ministarstvom Odbrane BiH i pod pokroviteljstvom Vlade Sjedinjenih Američkih Država održana je Regionalna ekspertna konferencija pod nazivom: “Partnerstvo za mir - pogodnosti i izazovi za susjedne zemlje”.

Konferencija je održana u Tuzli, u hotelu „Tuzla“, 22 – 23. 1. 2009 godine.

Neki od ciljeva konferencije bili su:

1. da se promovira sigurnost kao jedno od najvažnijih regionalnih pitanja, za koju se veže stabilnost kompletne regije, a koja je eksplicitno preduslov stvaranja sigurne regije za ulaganje stranih investicija i kapitala;
2. da se pokaže spremnost BiH priključenju NATO savezu;
3. da se inicira međudržavni sporazum vojnih komponenti (sporazum o pomoći prilikom elementarnih nepogoda - poplave, zemljotresi, požari);
4. Da se poveća informiranost građana zemalja u regiji o prednostima uključenju u Euroatlantske integracije;

Na konferenciju su pozvani: predstavnici Ministarstava odbrane BiH i zemalja iz regiona, Parlamentarnih komisija BiH, Ministarstva sigurnosti BiH, predstavnici ambasada iz regije, nekih od evropskih zemalja i SAD-a, predstavnici vojnih komponenti iz BiH, Srbije, Crne Gore i Hrvatske, predstavnici političkih partija, civilnog sektora iz: Srbije, Crne Gore, Hrvatske i BiH, predstavnici Univerziteta i BiH medija, te OHR-a i OSCE-a. Ukupno je pozvano oko 50 učesnika, od kojih se odazvalo 40.

Na konferenciji se putem panel diskusija razgovaralo o: “Značaju članstva BiH u Programu Partnerstvo za mir - podsticaj regionalnoj parlamentarnoj saradnji”, “Postignuća i problemi u parlamentarnom nadzoru sigurnosnog sektora u BiH”;”Put BiH u NATO”, pristupnim fondovima i slično.

Uvodničari konferencije bili su: **Boško Šiljegović** - predsjedavajući Komisije za Odbranu i bezbjednost BiH periodu 2003 - 2006; **Željko Grubešić** - stručni savjetnik u Parlamentarnoj komisiji za odbranu

i bezbjednost BiH; **Marina Pendeš** - zamjenica ministra Odbrane BiH. Moderator konferencije bio je godpodin **Vehid Šehić** - Forum Građana Tuzle. Značajno učešće u diskusijama i prezentacijama dao je i Ministar odbrane BiH, gosp. **Selmo Cikotić**.

U ovoj knjižici vam predstavljamo kompletan izvještaj sa ove konferencije.

S poštovanjem:

hCa/ORC Tuzla



Konferencija “Partnerstvo za mir - pogodnosti i izazovi za susjedne zemlje“

Hotel Tuzla 22-23.01.2009

Transkript

Vehid Šehić:

Forum Građana Tuzla

Na početku želim da pozdravim sve učesnike i da vam se zahvalim na dolasku u Tuzlu. Mi smo smatrali da mir u regionu ne može pasti samo na pleća jedne države. Moramo pokušati iznaći načine kako u regionu započeti izgradnju platforme za izgradnju mira u kojoj bi učestvovala političke strukture, akteri civilnog društva, a i vojne strukture. Možda je ovo i



pokušaj BiH da civilni sektor započinje ovakve aktivnosti iz jednog razloga, a to je kako bi stvorili pravo da se ojača i ta civilna kontrola ovih sigurnosnih i vojnih komponenti BiH.

Cilj ovoga skupa je, između ostalog, i da afirmišemo jednu reformu koja je nažalost, jedina uspješno završena u BiH, a to je reforma oružanih snaga. Vama je poznato da smo mi imali tri vojske u ovoj državi i da je jedan od uslova koji je postavljen pred BiH nakon što smo ušli u Vijeće Evrope i kada smo postali kandidat za Partnerstvo za Mir bio i taj da moramo objediniti te vojne strukture i oružane snage. Bilo je tu nekih problema 2001. godine, međutim u jednom periodu ipak je postojala politička volja da BiH dobije oružane snage BiH.

Sigurno da je za BiH značajno članstvo svih država u okruženju u prvom redu mislim država, kako mi to u civilnom sektoru volimo reći „Dejtonskog četverougla“ u NATO-u. Jedna od prvih obaveza za sve nas je graditi ambijent sigurnosti u regionu i stvarati pretpostavke za izgradnju trajnog mira. Jedna od stepenica koju smo mi svi zajedno preskočili to je članstvo u Partnerstvu za Mir.

Ono što želimo da kroz ovakve rasprave afirmišemo je neophodnost regionalne suradnje sa ciljem izgradnje većeg stepena razumijevanja među nama. Krajnji cilj je da gradimo ambijent povjerenja u prvom redu građana između ove četiri države, obzirom na ratno nasljeđe koje još uvijek opterećuje odnose u ovoj državi.

Moram reći da se nalazimo u jednoj situaciji gdje građani ovih država na određene integrativne institucije Evrope ne gledaju istim očima i tu dolazi do razmimoilaženja aktera civilnog društva i aktera koji upravljaju interesima naših država. Znamo da je u Hrvatskoj dio civilnog sektora bio protiv ulaska Hrvatske u NATO savez. Mi moramo politički razmišljati da je u novije vrijeme jedan od preduslova za ulazak zemalja Istočne Evrope u EU članstvo u NATO paktu. Bez obzira što sam ja pacifista i što bih bio naj sretniji da je ovo prostor bez vojske, ipak smatram da bi BiH trebala da postane član NATO pakta, jer će to stvoriti jedan ambijent sigurnosti u čitavom regionu. Sigurno je naš cilj i da polako mijenjamo percepciju građana u ovim državama da vojsku susjedne države ne smatraju više neprijateljskom vojskom, da gradimo ambijent u kojem mi građani BiH nećemo strahovati od vojske Srbije, Hrvatske ili Crne Gore i obrnuto. Nego da pokušamo graditi odnose između vojnih komponenti ove četiri države u mirnodopskim uslovima, gdje će vojske država pomagati drugima ukoliko se one nalaze u poziciji nekih elementarnih nepogoda, što se pokazalo vrlo bitnim za suradnju BiH i Hrvatske kada je u pitanju gašenje požara itd.

Mi isto tako imamo i dalje problema sa drugim potencijalnim izvorima ugrožavanja imovine ljudi ili ljudskih života. Ja moram reći i da određeni politički lideri u ovom regionu od četiri države ne žele

da daju podršku ovakvom jednom političkom pristupu. Mislim da ćemo postići još jedan cilj, a to je da pokažemo Evropi da možemo i surađivati na jedan civilizacijski način i pokazati da Balkan može biti i teritorij stabilnosti, ne samo zahvaljujući prisustvu i članstvu BiH i ovih država u ovim Evropskim i Euro Atlantskim integracijama nego i stvarnom političkom voljom građana ovog regiona.

Mi želimo da kroz ovu inicijativu pokrenemo nešto bitno a to je da se konačno sačini regionalni program za izgradnju mira gdje bi se afirmirala ljudska sigurnost, jer to je novi termin koji se upotrebljava u UN. Sada se više govori o ljudima, što opet afirmiše ljudska prava i više se govori o zaštiti ljudske sigurnosti nego zaštite nacionalne sigurnosti ili nekih drugih vidova sigurnosti.

Moram opet reći da je najteža situacija kada je u pitanju to u BiH i u našoj susjednoj državi Srbiji, jer imaju neriješeno pitanje statusa Kosova, ali mi smatramo da ne trebamo da gubimo vrijeme jer ipak od ratnih dejstava je prošlo 14 god, mnogo se vremena izgubilo i mi vidimo šansu upravo u jednom ovakvom razgovoru, u gledanju u budućnost na jedan drugačiji način i pokušaje da natjeramo političare da sve one pozitivne Evropske standarde koji se sadrže u mnogim ugovorima koje su naše države ratifikovale primijenimo - ne radi EU nego radi građana ovih država. Jer, nažalost mi u BiH možemo reći, bez obzira što se naši političari hvale da su mnogo toga uradili, mi to u našim životima apsolutno ne osjećamo jer oni pokazuju jednu neodgovornost prema preuzetim obavezama jer se bave nekim stvarima koje sigurno ne idu u prilog ni njima, a nama posebno.

Moram reći da će se ovaj projekat nastaviti kroz neke druge vidove. U Aprilu će se održati regionalni sastanak na nivou šefova država, gdje bi domaćin trebao da bude gospodin Mesić i gdje će se potpisati jedna izjava četiri predsjednika država koje će se obavezati na izgradnju mira i sigurnosti u regionu, uzajamne pomoći država u ispunjavanju svih onih uslova koje stoje pred nama da bi postali ravnopravni članovi EU. Ono na čemu ćemo mi kao civilni sektor oličeni u Igmanskoj inicijativi posebno insistirati je to da se predsjednici obavežu da ove

četiri države neće praviti bilo kakve prepreke pojedinačno nekoj državi prilikom ulaska u EU kao što imamo sada slučaj Slovenijom i Hrvatskom. Smatramo da ne bi trebalo nekog sprječavati radi određenih bilateralnih problema da uđe u EU. Mislim da ćemo i na takav način stvoriti jedan ambijent među građanima ove četiri države, sa daleko više povjerenja, a ono što je za mene naročito bitno, sa više vjere u perspektivniju budućnost na ovim prostorima.

Sigurnost i mir su garancija i za ovu socijalekonomsku sigurnost u ovim državama, jer bez toga nema ni stranih ulaganja, dolazićemo u poziciju da možda razmišljamo da napuštamo ove prostore, a mi želimo ipak da našu budućnost gradimo zajednički sa našim komšijama, jer to je ljudski. Sada bi zamolio gospodina Boška Šiljegovića da uzme riječ.



I uvodno izlaganje:

Boško Šiljegović

Komisija za odbranu i bezbjednost BiH, period 2003-2006, Sarajevo

Ja sam Boško Šiljegović i ja sam jedan od onih koji je imao sreću da budem u tom istorijskom trenutku za BiH. Ja sam veoma ponosan na taj period. Posebno sam siguran da ono što radimo i što smo radili u ime BiH u prošloj godini da ćemo uspješno to uraditi i u ovoj godini. I cilj nam je u narednom periodu, kroz ovaj nevladin sektor, uključujući predstavnike



izvršne i zakonodavne vlasti, da svi zajedno kažemo da je bezbjednost i sigurnost u regionu naša zajednička i briga i naše zajedničko unapređenje. Iz tog razloga se posebno radujem što su danas sa nama ovdje i predstavnici ambasada. Koliko ja imam informaciju ministar odbrane će se kasnije priključiti današnjem radu ove konferencije, a zamjenik ministra odbrane Marina Pendeš će biti tu sutra.

Evo, ja ću preći na strukturu prezentacije koju sam ja danas zamislio ovdje, a to su aktivnosti zajedničke komisije za odbranu i bezbjednosti BiH u periodu 2003-2006, regionalna parlamentarna suradnja i Program Partnerstvo za mir i izazovi koje nameće članstvo u NATO.

Zajednička komisija za odbranu i bezbjednost BiH jedna je od šest zajedničkih komisija oba doma Parlamentarne skupštine BiH. Formirana je od po šest predstavnika iz Doma naroda i Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH. Konstituiranje ove komisije bio je jedan od preduslova koje je Bosna i Hercegovina morala ispuniti na svom putu ka priključenju evroatlanskim integracijama, a prije svega, programu „Partnerstvo za mir”.

Vidjećete i kasnije da je to prva komisija koja je u tom periodu formirana. U reformskom procesu poseban značaj imala je odluka Visokog predstavnika za BiH da rukovodstvo zajedničke komisije budu stalni članovi komisije za reformu odbrane (DRC). Ta komisija, kojom su kopredsjedavali ministar odbrane BiH, gospodin Radovanović i američki diplomati, J.Locker, a potom i Raffi Gregorian, odigrala je ključnu ulogu na donošenju najznačajnijih reformskih odluka, kao što je bilo donošenje Zakona o odbrani i Zakona o službi u oružanim snagama BiH. Članove Zajedničke komisije to je stavljalo u poziciju da se suoče sa izazovima koji Bosnu i Hercegovinu trebaju dovesti u poziciju da razgovara o svojoj budućnosti na sasvim drugačiji način, a što je ona na zadovoljstvo svih uspješno uradila.

Ova odluka o formiranju zajedničke komisije za odbranu i bezbjednost BiH formirana je u novembru 2003. godine usvajanjem identičnog teksta zaključka o njenom formiranju na oba doma Parlamentarne skupštine BiH.

Ovo je bila prva formirana stalna zajednička komisija oba doma PS BiH. Od samog formiranja, aktivnosti zajedničke komisije bile su u fokusu, jer je Bosna i Hercegovina već sredinom 2003. godine ozbiljno pokrenula značajnu reformu u sektoru odbrane i bezbjednosti.

Jedan od ciljeva te reforme ogledao se u potrebi da se u BiH osigura u potpunosti javna, demokratska i civilna kontrola nad oružanim snagama. Jedna od karika u lancu te kontrole je Parlamentarna skupština BiH i zajednička komisija kao njeno radno tijelo. Ja imam komunikaciju sa sadašnjim članovima te komisije i potpuno sam siguran da je jedan od boljih dijelova parlamenta i ova sadašnja komisija.

Što se tiče zakonskih projekta posebno treba istaći ulogu zajedničke komisije u pripremi i usvajanju zakona koji tretiraju probleme odbrane i bezbjednosti. U 2005. godini komisija je razmatrala i na njenu preporuku domovi parlamentarne skupštine usvojili su tri veoma bitna zakona: Zakon o učešću pripadnika oružanih snaga u mirovnim

misijama; Zakon o odbrani BiH i Zakon o službi u oružanim snagama BiH.

Parlamentarni nadzor i saradnja sa institucijama odbrane i sigurnosti u Bosni i Hercegovini. Uspostavljena je izuzetno dobra saradnja sa ministarstvom odbrane Bosne i Hercegovine, ministarstvom bezbjednosti Bosne i Hercegovine, Graničnom policijom BiH, SIPA - Agencijom za istrage i zaštitu, Nacionalnim centralnim biroom Interpola za BiH, Službom za odnose sa strancima, Centrom za deminiranje (BHMACH).



Podsticaj regionalnoj parlamentarnoj suradnji. U našem regionu, Jugoistočnoj Europi ili Zapadnom Balkanu, kako je uobičajeno u komunikaciji, regionalnu parlamentarnu suradnju su u proteklom periodu podsticali i na nju u pozitivnom smjeru uticali OSCE Misija u BiH, NATO Štab u Sarajevu, Komanda EUFOR-a, Ženevski centar za kontrolu oružanih snaga-DCAF, Ženevski centar za sigurnosnu politiku, RACVIAC, predstavnici Pakta stabilnosti, UNDP – Ured u Sarajevu, Centar za mirovne operacije PSOTC kao i jedan broj nevladinih organizacija koje se bave pitanjima obrane i bezbjednosti.

Kako je zajednička komisija u tom prvom periodu osmišljavala

regionalnu suradnju? Zajednička komisija za obranu i bezbjednost BiH je parlamentarnu saradnju u regionu osmišljavala svojim godišnjim planovima rada koji su rezultirali brojnim bilateralnim kontaktima, brojnim učešćem u radu seminara i radionica, razmjenom iskustava i učešćem u popularnim radionicama o naučenim lekcijama u oblasti odbrane i bezbjednosti.

Rezultati reforme odbrane u BiH su osiguranje javne, demokratske i civilne kontrole nad odbrambenim i sigurnosnim sektorom u BiH; Pridružiti se Euro-atlantskim integracijama; Partnerstvo za mir i NATO; Pratimo implementaciju i ponašanje u skladu sa obavezama za priključenje NATO-u i pružali smo pomoć oružanim snagama BiH u tranziciji i ka dostizanju standarda i normi programa Partnerstva za mir i NATO; Nadgledali smo rad i učestvujemo u aktivnostima NATO Koordinacionog tima Vijeća ministara BiH.

Po pitanju programa partnerstvo za mir ovdje je jako bitno istaći da Bosna i Hercegovina vidi Partnerstvo za mir kao glavni mehanizam kojim se BiH prilagođava budućem članstvu u NATO. Bosna i Hercegovina je opredijeljena principima, ciljevima i obavezama sadržanih u Okvirnom dokumentu Partnerstva za mir. Zbog te činjenice u dosadašnjih 16 mjeseci, od ulaska BiH u PFP, BiH je poduzela niz aktivnosti na organizacijskoj i tehničkoj prilagodbi kako bi bila u mogućnosti aktivno sudjelovati u svim mehanizmima unutar PFP, a sa ciljem što žurnijeg dostizanja potpune interoperabilnosti BiH u svim segmentima sa NATO-a. Na organizacijskom planu, BiH je uspostavila NATO koordinacijski tim Vijeća ministara, koji ima glavnu zadaću osiguranja međuresornog, koordinirajućeg odgovora na sve zadatke koje proističu iz aktivnog članstva u PFP.

Prednosti članstva u NATO-u su političke, ekonomske i socijalne prirode. Članstvo znači širenje zone mira, stabilnosti i sigurnosti, pridonosi bržem ekonomskom rastu, razvoju trgovine i otvaranju novih radnih mjesta i boljem kvalitetu života. Od posebne je važnosti jačanje ugleda na međunarodnoj sceni. Budući da je BiH integralni dio

europskog kontinenta, njezino će članstvo pridonijeti da se zaokruži jedna velika cjelina zajednice europskih zemalja. Osim toga, članstvo BiH je važno i za proširenje zone sigurnosti u Euro-Atlantskog prostora uzimajući u obzir zaokruživanja geostrateške cjeline. BiH unosi prirodne resurse, od kojih je iznimno važan hidro-energetski. Korištenje teritorija BiH će biti od velike važnosti radi skraćivanja veza od srednje Europe do Jadranskog mora. Svojom specifičnom strukturom različitih kultura i religija BiH će obogatiti mozaik kultura NATO obitelji, te će se sigurnost i stabilnost u zemlji i regiji podići na višu razinu, razinu sigurnosti koju baštine zemlje članice NATO.

Najvažnije prednosti članstva u NATO-u stabilnost i sigurnost. Jedan od temeljnih ciljeva proširenja NATO i EU-a jeste stabilizacija cijeloga kontinenta te da, kao takva sigurna cjelina, pridonese stabilnosti drugih regija u svijetu. Zbog toga je za NATO i EU posebno važna konačna stabilizacija regije jugoistočne Europe. Važan razlog zbog kojeg NATO i EU Bosni i Hercegovini i ostalim zemljama u regiji pruža mogućnost članstva jest stvaranje uvjeta stabilnosti i sigurnosti, kako bi se onemogućili budući sukobi i kako bi se očuvao mir na europskom kontinentu.

Ostvarit će se bliska suradnja između BiH i drugih zemalja članica glede migracija i azila, te između policije u BiH i policije ostalih članica.

Jačanje regionalne parlamentarne suradnje su podržali: predstavnici NATO Škole u Oberamergauu, UNDP radionice o malom i lakom naoružanju za predstavnike zemalja jugoistočne Europe, Cetinski forum, RACVIAC seminari i konferencije, DCAF seminari i konferencije, programi Maršal Centra iz Garmiš Paternkirhena, godišnje ministarske konferencije zemalja zapadnog Balkana o saradnji u oblasti bezbjednosti granica, regionalne konferencije o jačanju parlamentarne saradnje i dijaloga.

Suradnja sa OSCE Misijom u BiH, OSCE misiju sam smatrao da

posebno naglasim među tim prvim koracima oni su imali ključnu ulogu do onog momenta dok visoki predstavnik nije formirao komisiju za reformu odbrambenog sistema. OSCE Misija u BiH je u Zajedničkoj komisiji za obranu i bezbjednost BiH prepoznala pouzdanog i odgovornog partnera. Osmislili smo veoma dobar regionalni program saradnje sa parlamentarnim tijelima, parlamentima, institucijama odbrane i sigurnosti, nevladinim sektorom republika Hrvatske, Slovenije, Crne Gore, Srbije, Švicarske, Slovačke, Njemačke, Austrije. Susjedne zemlje su nam bile prioritet. U tom periodu mi smo sve ove zemlje obišli i nije nas bilo stid da kažemo da nemamo iskustva u tome, u parlamentarnom i civilnom nadzoru, i mnogo toga smo naučili od ovih zemalja.

Saradnja sa NATO-om. Kroz NATO Tailored Cooperation Program ili takozvani prilagođeni program saradnje bili smo u prilici obići republike Bugarsku, Litvaniju, Makedoniju, Belgiju, NATO Štab i Parlamentarnu skupštinu u Briselu i prisustvovati brojnim konferencijama, skupovima i seminarima gdje smo bili u prilici učiti od novoprimitljenih članica NATO i PFP zemalja. Brzo smo učili, a još brže implementirali dobra rješenja u praksu. Stečena iskustva smo bili u prilici implementirati posebno tokom učešća u radu Komisije za reformu odbrane.

Regionalna parlamentarna saradnja i Program Partnerstvo za mir. Prijem u Program Partnerstvo za mir i Intenzivirani dijalog sa NATO gdje vrlo uspješno realiziramo brojne programe sa NATO predstavnicima što daje impuls brojnim aktivnostima koje su privedene kraju kao i onim koje slijede.

Šta nam znači NATO? Ulazak BiH u sigurnosnu zajednicu NATO-a znači stvaranje sigurnijeg i pogodnijeg tla za dolazak stranih investicija, što ima za posljedicu ekonomski razvoj države. Period ispred nas je period koji zahtijeva intenzivnije opremanje naoružanjem, vojnom opremom, sistemima, kao i intenzivniji pristup profesionalizaciji personala. Bez ulaganja u modernizaciju, tipizaciju, standardizaciju

NVO i ostalih sredstava i opreme biće otežan ulazak u NATO.

Učešće BiH u mirovnim misijama u sastavu koalicijskih snaga omogućuje se BiH privrednicima da u eri globalizacije tržišta imaju lakši pristup “globalnom kolaču” svjetskog tržišta.

Regionalni problemi sa kojima se trebamo suočiti su borba protiv organiziranog kriminala i korupcije, postojeća ekonomska situacija u regionu i problemi koji je prate, izgradnje institucija koje državu čine državom, bolja organizacija i preventivna borba protiv prirodnih katastrofa i nesreća prouzrokovanih ljudskim faktorom, izgradnja povjerenja i boljim razumijevanjem u rješavanju aktuelnih regionalnih problema, definiranje regionalnih izazova, potencijalnih izazova i rizika u regionu jugoistočne Europe.

Ovog momenta parlamentarnu suradnju u regionu karakterizira: intenziviran dijalog susjednih zemalja, predstavnika parlamenata i parlamentarnih tijela, intenzivan dijalog parlamentarnih tijela sa predstavnicima međunarodne zajednice u regionu, rasprava o prijemu zemalja regiona u NATO i EU. Skoro smo bili u prilici o vrlo značajnim problemima za region razgovarati u Cetinju, Skopju i Budvi razgovara se o predstojećem NATO Samitu u Njemačkoj i Francuskoj i o očekivanjima zemalja regiona.

Posebno aktuelna pitanja o kojim razgovaramo u regionu su način informiranja javnosti o znakovitim pomacima u transparentnosti u trošenju budžeta za potrebe obrane i sigurnosti, kako obezbjediti transparentnost u donošenju odluka o jačanju odbrambenih resursa, kako otklanjati slabosti i zloupotrebe u trošenju sredstava namijenjenih za potrebe vojne industrije, kako obezbjediti zaokružen budžetski ciklus i program planiranja i utroška sredstava, koji će poreske obveznike učiniti spokojnim i dobro informiranim o tome gdje se troše sredstva za potrebe obrane i sigurnosti.

Teme za razgovor tokom regionalnih parlamentarnih susreta su problematika vezana za legislativu u sektoru odbrane i sigurnosti,

pitanja budžeta za vojne potrebe i način kontrole i nadzora utroška istog, revizija vladinih rješenja u strateškim dokumentima kao što su Strategija odbrane i Strategije u sferi sigurnosti, razgovori o pitanjima koja čekaju ratifikaciju u parlamentima, parlamentarni razgovori oko pitanja slanja trupa u misije mira, nadgledanje programa nabavki za vojne potrebe.

Izazovi koje nameće članstvo u NATO-u: Bosna i Hercegovina prepoznaje da će proširenje NATO dodatno doprinijeti daljnjem proširenju zone stabilnosti i sigurnosti u Europi. Daljnje proširenje NATO će dovesti do osiguranja demokratskog razvitka novih članica. Uključivanjem u NATO savez je istovremeno uključenje u zajednicu vrijednosti i institucija, konzistentne sa ciljevima Washingtonskog sporazuma i Londonske Deklaracije, čime se osiguravaju fundamentalne slobode i sigurnost svih njenih članica sukladno Povelji UN.

Izazovi koje nameće članstvo u NATO-u: Bosna i Hercegovina shvaća i podupire stajalište gdje se daljnjim proširivanjem promoviraju dobrosusjedski odnosi koje doprinose boljitku svih zemalja članica Euro - Atlantskog područja bez obzira da li su članice NATO ili to nisu. Također, Bosna i Hercegovina prepoznaje da zajednička obrana kao i povećanje transparentnosti obrambenog planiranja i vojnog proračuna smanjuje mogućnosti kreiranja nestabilnosti u Euro atlantskom području. Bosna i Hercegovina smatra da daljnje proširenje NATO saveza vodi ka integraciji i suradnji u Europi baziranoj na zajedničkim demokratskim vrijednostima i doprinosi smanjenju tendencija koje vode ka dezintegraciji duž etničkih i teritorijalnih linija. S tim u vezi kao trajan prioritet vanjske politike BiH je razvijanje dobrosusjedskih odnosa i aktivna suradnja za zemljama regiona unutar regionalnih inicijativa.

Bosna i Hercegovina razumije da će proširenje NATO doprinijeti stabilnosti i sigurnosti svih zemlja Euro Atlantskog područja te će proširenje ohrabriti i poduprijeti demokratske reforme, uključujući civilni i demokratski nadzor nad vojskom, doprinijeti da nove članice shvate načine suradnje i konzultacija kao i dostizanje konsenzusa

unutar Saveza kao osnovne mehanizme na kojima počiva NATO.

Učešće u NATO mirovnim misijama, NATO misija ISAF u Afganistanu. Jedinica oružanih snaga za uništavanje NUS je postala simbolom uspješnosti oružanih snaga BiH u mirovnim misijama. Vjerujemo da imamo spremne ljude i za misije u okviru NATO jer je to neminovnost naše dalje suradnje sa NATO-om. Ja sam bio sa jednom delegacijom u posjeti toj našoj jedinici, mislim da je to bila IV rotacija. To su prvi put desilo da su parlamentarci došli da obiđu svoje vojnike. Vjerujte da je bilo ponos doći tu i biti sa tim momcima, to je jedna mješovita jedinica od 36 vojnika, i baš smo se lijepo i ugodno osjećali i gdje god da smo došli hvalili su nam našu jedinicu. Ta je jedinica je na najbolji način predstavila BiH.

Da se vratimo izazovima u NATO-u. Odluka Predsjedništva BiH iz januara 2009. potvrđuje opredjeljenja BiH institucija, posebno Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba oružanih Bosne i Hercegovine.

Pogled u budućnost: Europska unija će zajedno sa NATO-om igrati presudnu ulogu u regionu uz saradnju i podršku nekoliko već pomenutih međunarodnih organizacija i institucija, gdje posebno želim naglasiti dalju i veoma pozitivnu ulogu OSCE-a, potrebno je pojačati i intenzivirati bilateralni dijalog, ići u punu implementaciju potpisanih sporazuma sa NATO i Europskom unijom, realizirati definirane ciljeve kroz Program Partnerstvo za mir, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, pripreme i usklađivanje legislative i izgradnja institucija koje će imati jasan odgovor pred novim izazovima.

To je ono što sam ja smatrao da sa jednom dozom opreza uzmem dio priče, a koja se neće poklapati sa izlaganjem gospodina Željka Grubešića koji je bio i u komisiji u onom prošlom sazivu, kao i dio priče koja se neće poklapati sa izlaganjem zamjenice ministra i ministra. Hvala vam lijepo.

Vehid Šehić

Forum Građana Tuzla

Ja se zahvaljujem Bošku Šiljegoviću. Ovo je priznanje nekim ljudima koji su učinili nešto ovoj državi što je ohrabrilo nas obične građane da ipak postoji politička volja da se nešto napravi.

Međutim, moram biti iskren, pa reći da su oružane snage BiH najviše prihvatile standarde NATO pakta kada su u pitanju vojske u regionu. Međutim, to je daleko od onoga što bi čovjek želio, jer to u BiH imamo

u onim gornjim strukturama komandi, međutim kada se spuštate na niže nivoe vidjet ćete da postoje te tri komponente, da svaka od tih komponenti baštini onu svoju prethodnu: da li je to Armija BiH, vojska RS ili HVO. Zato ćemo u narednom periodu morati dobiti jednu vojsku unutar BiH kao što imamo naše jedinice u Iraku koje su stvarno sastavljene od vojnika iz čitave BiH i oni predstavljaju multietničnost u onom pravom smislu riječi. Na žalost mi toga nemamo na terenu. Ako bi otišli u Bijeljino, Sarajevo, Čapljino, Banja Luku, vidjeli bi da situacija na terenu nije takva. Ja bih želio da postoji Evropska vojska ali to sam davno rekao da je to i političko pitanje i tu ne postoji saglasnost unutar Evrope, da li ujedinjena Evropa treba da ima svoju vojsku ili još treba da ostane NATO. Ja bih želio da izgradnji mira na tlu Evrope ne učestvuje samo NATO kao vojna komponenta, nego i vojske država koje pripadaju Evropi tu mislim i na Rusiju, Ukrajinu, Bjelorusiju jer ćemo samo tako uspjeti izgraditi ambijent jednog stabilnijeg i trajnijeg mira u Evropi. Ja bih sada otvorio diskusiju. Volio bih da se jave naši gosti iz Crne Gore jer to je država sa kojom BiH nema ama baš nikakvih problema koje treba u budućnosti rješavati, problema granica, imovine sve je to riješeno. Nažalost još uvijek imamo problema sa našim susjedima i na zapadu i na istoku.



Diskusija:

Željko Grubešić Parlamentarna Skupština BiH, Zajednička Komisija za odbranu i sigurnost, Sarajevo

Ja bih samo rekao da su ovi podaci koje je iznio gospodin Šiljegović otišle daleko u stvarnosti. Ovdje je pomenuta regionalna saradnja i ja ću samo iznijeti primjer saradnje sa Crnom Gorom, prvo sa Crnom Gorom pa onda sa Hrvatskom, Srbijom. Prošle godine su u tri navrata parlamentarci iz komisija za odbranu i sigurnost BiH i Crne Gore



imali svoje bilateralne susrete, znači to je bilo u Trebinju, pa su kolege iz Crne Gore došle u BiH u Sarajevo, a zatim i graničnom prelazu Zubci. Tamo je dogovoreno da dođu predstavnici graničnih policija jedne i druge države. Napravljeni su neki konkretni rezultati kada je u pitanju gašenje požara. Organizirana je jedna regionalna konferencija u Trebinju na temu kako pomoći jedni drugima u tim kriznim situacijama. Jer, u 2007 je bilo dosta problema nisu helikopteri mogli prelaziti granice, nije se moglo pomagati. Međutim parlamentarci su sa ljudima iz graničnih policija dogovorili, tako recimo da 2008 godine nije bilo tih tehničkih niti političkih barijera da jedni drugima pomognemo. Priča o toj regionalnoj saradnji je otišla dalje u mnogim segmentima, ali kažem kada su u pitanju parlamentarci nisu samo ti neki susreti na visokom nivou nego se radi i na granici, radi se i u implementiranju nekih programa koji su vezani za oružane snage i ovo što je gospodin Šiljegović rekao za jedan kratak period od 5 godina 2003-2008 u praksi je dosta toga urađeno i šteta je što u tom periodu nije bila više uključena akademska zajednica u BiH i susjednih zemalja, jer bi ti programi bili daleko jači i daleko ozbiljniji

i bili bi u praksi vidljiviji. Tako da mislim da se sva ova priča treba nastaviti u akademskoj zajednici, u agencijama, u vojsci itd itd, i to bi imalo daleko veće efekte.

Novo Blagojević

Granična policija BiH, Bijeljina

Ja bih htio prethodno izlaganje dopuniti jednom svježijom informacijom, a nadovezati se na izlaganje gospodina Šiljegovića. Graničnopolicija je potpisala protokole sa Hrvatskom o mješovitim patrolama, mi smo ove protokole realizovali sa MUP-om Republike Hrvatske. Ovih dana, tj. krajem prošle godine i početkom ove ti protokoli su dogovoreni sa MUP-im R Crne Gore. A dvanaestog ovog mjeseca započeli smo pripremu protokola o mješovitim patrolama sa MUP-om Republike Srbije. Konačna verzija ovog protokola biti će usaglašena 26-og ovog mjeseca. Znači ovo zaista postaje konkretno. Mislim da ovo samo govori o upućenosti jednih na druge, i da je ovo jedna izuzetno dobra tema o kojoj imamo mnogo da kažemo, ali i da još mnogo toga uradimo.



Vehid Šehić

Forum Građana Tuzla

Ja sam samo rekao da se taj proces u vojsci završio i da to treba sigurno nastaviti. Mi moramo biti svjesni realnosti da postoji jedan negativan odnos prema NATO-u, jer se NATO u jednom dijelu ovog regiona smatra kao agresorom. To je jedna realnost, a ovo je samo želja da se približi šta NATO znači u onom sigurnosnom smislu kako bi neutralisali strah koji danas evidentno postoji na ovim područjima. To će biti jedna široka aktivnost, i mi moramo afirmisati ovo što ste vi govorili. Mi želimo da ta saradnja ne bude vezana samo za određene probleme, kao što su borba protiv organizovanog kriminala, trgovine ljudima, drogom, nego i da imamo u onom što treba da spriječi nešto

negativno, što se može dogoditi, a gdje mi nemamo uticaja. Tu prije svega mislim na elementarne nepogode, gdje bi sada zajedno svi sprečavali nastanak, smjenjivali posljedice itd.

Cvijeta Novaković

**Centar za sigurnosne studije
Sarajevo**

Koliko sam ja pratila vaše izlaganje koje se odnosi na članstvo u NATO, zapravo ste više govorili o prednostima, možete li nam nešto konkretno reći o poteškoćama, o pravim izazovima koji predstoje.



Boško Šiljegović

**Komisija za odbranu i bezbjednost BiH, period 2003-2006,
Sarajevo**

Ono što je možda potrebno naglasiti jeste da smo mi sada u ovom periodu od potpisivanja sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju mnogo brže išli nego neke zemlje. Teško je sada reći koji su to izazovi. Ono što ja hoću da vjerujem, a nije zbog tih stranaca, nego zbog moje troje djece, jer hoću da moja djeca u narednih 100 ili 300 godina žive u jednoj normalnoj i mirnoj zemlji. Ja sam potpuno siguran da se ta nesreća nikad ovdje neće ponoviti ako budemo pod tim sigurnosnim kišobranom.

Naravno da ćemo imati teškoća sa viškom naoružanja koje je ostalo od tog nesretnog rata. Ali to su stručno vojna pitanja o kojima će bolje odgovore dati gospoda iz ministarstva odbrane. Ali ja hoću svaku cijenu da platim da uđemo u taj pakt.



Željko Grubešić

Parlamentarna Skupština BiH, Zajednička Komisija za odbranu i sigurnost, Sarajevo

Imaju neki standardi u NATO-u. Kaže se da 2% bruto nacionalnog dohotka treba odvajati za sektor odbrane. Trenutno naša zemlja odvaja 1,7% GDP, što je sigurno puno. Međutim i to što odvajamo 1,7%, kada analiziramo negdje preko 80% ide za plate ljudi. Opet kažem standardi NATO-a su da, ako želimo biti dio te zajednice, treba onda negdje da se oko 50-55% sredstava od budžeta da se izdvaja za plate i za te troškove žive sile. Sada se postavlja pitanje gdje je ta razlika. Mi to ako želimo dostići, ili trebamo smanjiti broj ljudi, ili trebamo povećati budžet. Sada je to dilema - mi moramo priznati da u ovom momentu imamo relativno staru vojsku. To su ljudi koji su izašli iz rata. Po nekim standardima vojnici ne bi trebali imati preko 35 godina. Mi smo morali ići u neke zakonske promjene, jer smo željeli imati vojnike mlađe od 35 godina, posebno se to tiče ovih deminerskih jedinica, jer vlada neko opredjeljenje u ministarstvu odbrane da nam je to najbolji sastav, jer već imamo iskustvo i da sada u regionu možemo to svoje znanje iz te oblasti prodavati. Ja sam naveo primjer deminiranja, imamo mi još i drugih sfera. Uzeo sam samo jedan aspekt tog našeg puta u NATO, gdje bi mogao biti problem i gdje bi moglo biti te disproporcije u željama i mogućnostima.

Ismet Sejfija

IPAK Tuzla

Drago mi je da sam čuo čitav niz informacija za koje pretpostavljam da ih ogroman broj ljudi u BiH ne zna. Smatram da nema dovoljno informacija, ako smijem tako kažem, jer na tom planu bi trebalo učiniti puno više - da ljudi zaista vide šta to nam konkretno donosi. Mene zanima još jedna stvar - da li je ovo proces koji je sada otvoren i koji ide - tu su kriteriji neki koje moramo ispuniti. Postoji li zaista



politički konczynus kada je u pitanju NATO da se ide do kraja?

Mevludin Džindo

Ministarstvo sigurnosti BiH, Sarajevo

Želim prije svega da se zahvalim organizatorima na još jednoj prilici da razmijenimo mišljenja u kontekstu približavanja NATO-u i programu Partnerstvo za mir. Ovdje bih postavio jedno pitanje koje je po mom mišljenju jako značajno, a to je koliko nevladin sektor i čitavo BiH društvo ima povjerenja u institucije, a u kontekstu njihove sposobnosti da nose ovaj tranzicijski proces (proces priključenja ka NATO-u) i molio bih jedan vaš kratak osvrt prema NATO komunikacijskoj strategiji i koliko ćemo pozitivnih efekata moći očekivati od ove strategije. Hvala vam.



Vehid Šehić

Forum Građana Tuzla

Ja bih želio da imam apsolutno povjerenje u OSU, SIPU, u sud, u tužilaštvo, jer znam da bez povjerenja građana te institucije ne mogu odgovoriti svom zadatku. Nažalost, možda ja i znam previše nekih stvari tako da nemam ono povjerenje koje bih želio da imam u te institucije. Ono što Evropa od nas zahtjeva mi to još uvijek formalno prihvatamo, ali nije izvršena depolitizacija na Evropski način - ni vojske a pogotovo SIPE.

Vi se svi sjećate jako dobro kada je Ante Jelavić pobjegao u Hrvatsku, nakon što je dobio pet godina zatvora. Ja nisam imao apsolutno nikakvu primjedbu zato što je Ante Jelavić pobjegao, niti je to meni bio problem, meni je bio problem ko je to iz suda javio njemu da ne dolazi u Sarajevo.

Mi moramo stvarati ambijent da izrazimo povjerenje prema

pravosudnom sistemu, prema sigurnosnim agencijama, jer one daju određene rezultate, ali još uvijek imate nekih stvari i imate nekih ljudi koji ne ulijevaju povjerenje. Mi moramo kroz čitav ovaj proces reforme i tog nekog političkog i moralnog priključenja graditi povjerenje i u graničnu službu npr. Ja bi volio da imam povjerenje u policiju - da se ne bojim policije, mislim ovih sigurnosnih službi. Nažalost i to će proći jedan period dok se ne stvori visok stepen povjerenja.

Politička volja postoji, ali ona postoji samo za javnost i međunarodnu zajednicu. Ja znam da međunarodna zajednica nije htjela da prihvati 2001. godine jedan prijedlog jedne grupe: Zakon o oružanim snagama BiH, Zakon o vrhovnom sudu BiH, Zakon o jačanju državne granične službe. Tada međunarodna zajednica nije htjela da to podrži. Znači još uvijek je uticaj te vojne komponente bitan, kao da oni znaju nešto bolje od nas. Tada je naš cilj bio prvo vojska sa 6000 vojnika po NATO standardima i plus ta demilitarizacija, ali čitavog regiona ne BiH same. Možda će taj vid demilitarizacije biti kada uđemo u NATO, jer i NATO postaje više politička organizacija nego vojna.

Boško Šiljegović

Komisija za odbranu i bezbjednost BiH, period 2003-2006, Sarajevo

Ja se pogotovo slažem sa vama koji kažete da nismo dovoljno uradili na afirmaciji ovog uspjeha. Ovo što danas radimo u Tuzli je samo jedan mali pokušaj. Prošle godine smo radili promocije u Tuzli, Bijeljini, Mostaru, pa smo pravili ankete i brošure. Slažem sa vama potpuno da obični građani BiH nisu dovoljno informisani o ovom uspjehu. Sa vama se slažem oko one bojazni - ja znam te iste ljude i znam na koga mislite - koji su tada



željeli demilitarizaciju. Oni to koriste u dnevno političke svrhe, to je priča kojom se treba zastrašiti jedan narod. Ne možemo u NATO savez otići sa vatrogasnom jedinicom. Današnje čvrsto političko opredjeljenje u BiH - i u FBiH i u RS svih političkih partija je bilo da je to težnja svih naroda, svih građana i svih političkih partija. Ja sam potpuno siguran taj mali strah koji imate i ja se možda nekada zabrinem. Ali generalno opredjeljenje je nezaustavljivo, neko je rekao to je proces koji teče on mora da se dograđuje i gradi, ali je prokrčen put.

Mevludin Džindo

Ministarstvo sigurnosti BiH, Sarajevo

Bojim se da se nismo razumjeli - ja sam mislio isključivo na profesionalnu sposobnost institucija da nose tranzicijski proces, znači koliko su profesionalno sposobne da se nose sa tim projektima koji se odvijaju u okviru Partnerstva za mir.

Vehid Šehić

Forum Građana Tuzla

Ja imam povjerenje u profesionalnost. Profesionalnost je jedan segment i on će se nadograđivati. Mi sada prihvatamo nešto novo što nismo imali, niti o tome učili. Znae profesionalnost je jedan segment, a ovaj drugi segment koji je za mene možda i bitniji bez njega ne može ništa. Nažalost, ja polazim od sebe i ja se učim svačemu, mi nismo još dosegli tu razinu, ali sigurno je da je ta profesionalnost daleko bolja nego što je bila 6-7 godina prije.



Mi sa ovim što radimo želimo stvarno da se doprinese da se nešto očuva. Evo naš jedan uspjeh, odnos vlasti prema najuspješnijem projektu je bio maćehinski. I oni su 2007 htjeli da smanje plate vojsci. Smanjenje budžetskih sredstava za vojsku je udar na vojsku. Znači, još nije urađen sistem da ne može niko sebi dati za pravo da određenim strukturama u ovoj državi na takav način smanjuje nešto što mu po

Evropskim standardima pripada. Ja sam za to da se ti ljudi apsolutno plate za posao koji rade. A ovi bi vrlo rado smanjili plate i državnoj graničnoj službi, vojsci, SIPI, OSI itd.

Željko Grubešić

Parlamentarna Skupština BiH, Zajednička Komisija za odbranu i sigurnost, Sarajevo

Nama kada je u pitanju NATO generalno nedostaje dijaloga u zemlji. Znači o NATO-u treba pričati u Trebinju, Bihaću, Bijeljini, Mostaru. Ministri i šefovi policijskih agencija, moraju putovati po BiH i pričati šta se radi - prezentirati ono što se radi jer ne može samo poruka ići iz Sarajeva, Banja Luke ili Tuzle. NATO je proces, tu treba dijalog, tu treba ići među ljude. Ne samo pričati šta je NATO, nego i osjetiti ono šta ljudi razmišljaju o tome.

Vehid Šehić

Forum Građana Tuzla

Evo, ja bih se posebno zahvalio i pozdravio ministra odbrane BiH gospodina Selmu Cikotića. Namjerno ne govorim „general“, jer ovo je civilni dio i on će nam sigurno moći pomoći u našem daljnjem radu. A sada bih zamolio Željka Grubešića da iznese svoje uvodno izlaganje.



II Uvodno izlaganje:

Željko Grubešić

Parlamentarna Skupština BiH, Zajednička Komisija za odbranu i sigurnost, Sarajevo

Sve vas pozdravljam i normalno da mi je drago što sam u Tuzli, i drago mi je što o ovoj problematici pričamo znači i van Sarajeva. Rekao sam i maloprije da o NATO-u i NATO integracijama moramo pričati i u Trebinju, Bihaću, Bijeljini, Mostaru, jer ćemo se na taj način bolje razumjeti. U svemu ovome je jako bitan dijalog, razgovor sa argumentima jer NATO zaista traži tj priča o NATO-u traži dosta argumenata, dosta egzaktnih podataka i na to se moramo navići.



Ja ću danas ovdje govoriti o postignućima i problemima u parlamentarnom nadzoru sigurnosnog sektora u BiH. Gospodin Šiljegović je u svojoj prezentaciji govorio o radu zajedničke komisije za odbranu i sigurnost u periodu 2003-2006 godina i normalno dotakao se i ovih aktuelnih problema procesa u kojima smo.

Ja ću se ovdje osvrnuti na četiri pitanja, a to su elementi na kojima se temelji rad zajedničke komisije za sigurnost, postignuća i problemi u parlamentarnom nadzoru sektora sigurnosti i aktivnosti Povjerenstva i Parlamentarne skupštine BiH, Sektor sigurnosti i aktivnosti Povjerenstva i Parlamentarne skupštine BiH, Postignuća u regionalnoj saradnji i uloga Povjerenstva i Parlamentarne skupštine BiH.

Zajedničko povjerenstvo nadgleda-nadzire rad: Ministarstva obrane i Oružane snage BiH. Ministarstvo sigurnosti BiH u okviru kojega su: Granična policija BiH, Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA),

Nacionalni centralni biro - Interpol, Služba za poslove sa strancima; Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (uvoz/izvoz/ tranzit i proizvodnja oružja), Centar za uklanjanje mina (BH MAC), koji je posebno važan za našu zemlju i ima puno rezultata. Međutim, da bi se to nastavilo treba puno više novaca i moramo biti svjesni toga da je vrijeme donacija u toj oblasti prošlo i da se trebamo prije svega osloniti na sopstvene izvore.

Tu je i nadgledanje ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH a to je uvoz i izvoz naoružanja i vojne opreme - znači dva puta godišnje se razmatra taj izvještaj. I mislim da je najveća vrijednost toga što se postigao visok stepen transparentnosti u toj oblasti i to je potrebno, NATO to traži.

Kada je u pitanju na čemu se temelji zajednička komisija to su prije svega Ustavne odredbe, Zakonodavne odredbe, Poslovnici oba doma PS BiH. Ovo nije sveta knjiga i ovo treba dorađivati, vrijeme nam najbolje pokazuje šta treba mijenjati. Time smo uspjeli: osigurati javnu, demokratsku i civilnu kontrolu nad odbrambenim i sigurnosnim sektorom u BiH, pridružiti se Euroatlantskim integracijama (Partnerstvo za mir i NATO), postupati u skladu sa OSCE Kodeksom ponašanja u vojno-političkim aspektima sigurnosti i time jasno definirati ulogu Parlamentarne skupštine i Komisije za reformu odbrane: 2004 - 2005. godine kada smo u najvećoj mjeri reformirali sektor sigurnosti i usvojili zakone koji su uklonili prepreke u uspostavi institucija obrane i sigurnosti na nivou Bosne i Hercegovine.

Opet kažem u svemu tome su najvažniji ljudi a mislim da mi to imamo, posebno u odbrambeno sigurnosnim strukturama - ljude koji su prošli raznorazne faze u svemu tome i mislim da su spremni odgovoriti na ove izazove koji nam se nameću. Ovdje treba napomenuti da je da je zajednička komisija za odbranu i bezbjednost imala niz aktivnosti sa OSCE odjelom u BiH. Taj odjel je imao sluha zato jer je prepoznao zajedničku komisiju ko partnera u saradnji. Znači nije nametao rješenja, nije nudio gotova rješenja, nego kada vi imate partnera i kada

na jednoj ravnopravnoj osnovi razgovarate o problemima i planovima, tu su stvari daleko bolje i sa više uspjeha i to se desilo kada je u pitanju saradnja sa OSCE misijom u BiH.

Kada su u pitanju nadležnosti zajedničke komisije, one su definisane poslovnica, ali ja ću to ukratko sažeti znači zajednička komisija razmatra i prati provođenje odbrambene i sigurnosne politike, koju čine dokumenti koje vremenom treba usklađivati, ugrađivati nova rješenja. Ono što je važno jeste da zajednička komisija prati prijedloge i realizaciju budžetskih rješenja. U tom kontekstu možemo reći da godišnje imamo dva ozbiljna skupa gdje se razmatra svaka stavka budžeta za odbranu i sigurnost i ako to nešto znači u Oktobru prošle godine na Kozari smo imali radionicu na kojoj je i ministar Cikotić bio. To je bio jedan vid parlamentarnog saslušanja gdje je ministar oko tri sata sa svojim saradnicima odgovarao parlamentarcima na pitanja vezana za budžet za odbranu i sigurnost. I ja kao građanin BiH a i uposlenik komisije sam bio jako ponosan na to jer mislim da i u nekim zemljama gdje se NATO može ugledati na nas.

Komisija također prati saradnju sa NATO-om, sa OSCE-om, regionalnim sigurnosnim agencijama, i međunarodnim organizacijama koje se bave pitanjima odbrane i sigurnosti.

Ove godine ćemo imati vojnu vježbu pod imenom “Združeni napor” i Parlamentarna komisija je u potpunosti informisana sa svakim detaljem pripreme te vježbe. Parlamentarci znaju gdje se to radi i sa čime. Pratimo implementaciju i ponašanje u skladu sa obavezama za priključenje NATO-u i pružamo pomoć OS BiH u tranziciji i ka dostizanju standarda i normi programa Partnerstva za mir i NATO; Nadgledamo rad i učestvujemo u aktivnostima NATO Koordinacionog tima Vijeća ministara BiH. Dajemo podršku provedbi NATO povjereničkog fonda;

Ono što ide u dobrom smjeru je sljedeće: prijem u Program Partnerstvo za mir i intenzivirani dijalog sa NATO, gdje vrlo uspješno realiziramo

brojne programe sa NATO predstavnicima što daje impuls brojnim aktivnostima koje su privedene kraju kao i onim koje slijede.

Raduje činjenica da smo tokom posjeta postrojbama i zapovjedništvima i tokom drugih susreta sreli ljude koji mogu vrlo uspješno odgovoriti postavljenim obavezama i ciljevima; Imponuje vrlo profesionalan odnos vojnika, časnika i generala Oružanih snaga tokom naših radnih susreta. To nas uvjerava da aktualne probleme možemo, uz dodatne napore, uspješno rješavati; veoma smo zadovoljni pripremom i učešćem predstavnika Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog stožera oružanih snaga BiH tokom radionica koje organiziramo.

Postrojba oružanih snaga za uništavanje NUS je postala simbolom uspješnosti oružanih snaga BiH u mirovnim misijama. Vjerujemo da imamo spremne ljude i za misije u okviru NATO-a jer je to neminovnost naše dalje suradnje sa NATO-om.

I evo tokom jučerašnjeg dana je u domu oružanih snaga bila jedna konferencija o antiminskom djelovanju i tu se vidjelo da mi imamo izvanredno obučene ljude kada je u pitanju taj segment deminiranja, i da smo već prepoznatljivi u tom polju djelovanja i da će to vjerovatno biti jedan od naših najjačih izvoznih produkata kada je u pitanju sektor odbrane.

Odluka Predsjedništva BiH iz siječnja 2009. potvrđuje opredjeljenja BiH institucija, posebno ministarstva odbrane BiH i zajedničkog štaba oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Problemi sa kojim se suočavamo i koje trebamo rješavati:
Sporo se rješavamo viška lokacija ili kako smo ih nazvali “neperspektivnih” lokacija. To pripadnike Oružanih snaga iscrpljuje i skreće pažnju sa težišnih zadataka koje moramo ispuniti našim prijemom u program Partnerstvo za mir;

Pitanje vojne imovine, i pokretne i nepokretne, gorući je problem u

sektoru obrane od kojeg zavise brojne aktivnosti u budućnosti. Nismo zadovoljni implementacijom dogovorenih rješenja i bojim se da proces dobrih rješenja može stati zbog ove činjenice.

Ističem probleme oko rješavanja statusnih pitanja pripadnika Oružanih snaga BiH koje smo uočili tokom naših posjeta.

Viškovi naoružanja i vojne opreme su potencijalna opasnost za BiH. Registrirali smo da se radi o oko 30-35.000 tona. Obišli smo magacine gdje se skladište oprema i municija. Održali smo krajem listopada radionicu o ovom problemu, ali konkretnih aktivnosti nakon toga je malo. Vrlo mali su pomaci u uništavanju municije koja je po ocjeni stručnjaka u stanju potencijalne prijetnje okruženju i zemlji u cjelini. U javnosti se o ovom pitanju sve učestalije polemizira.

Postavljamo i pitanje strukture utroška odobrenih sredstava iz budžeta. Da li smo u stanju i kada ćemo dostići standarde, gdje ćemo za personal trošiti između 50-60%, a ostatak za modernizaciju i druge neophodne stavke. Popuna Misije BiH pri NATO u Briselu ide neopravdano sporo. Tako ispadamo neozbiljni pred saveznicima i predstavnicima zemalja PpF koji nas čekaju i u Briselu i u Monsu.

Sada da kažem nešto o Sektoru sigurnosti i aktivnosti Povjerenstva i Parlamentarne skupštine BiH. Povjerenstvo za obranu i sigurnost i Parlamentarna skupština BiH razmatraju: Zahtjeve institucija sigurnosnog sektora sa njihovim prijedlozima budžeta;

Raspravljaju o stanju BiH granice, kao i o ostalim aktivnostima agencija u sastavu Ministarstva sigurnosti BiH. Tokom 2008. godine organizirali smo: Regionalnu konferenciju o temi "Regionalna saradnja i pružanje pomoći u kriznim situacijama i prirodnim katastrofama-problemi i perspektive"; i radionicu o temi: "Stanje u oblasti municije i naoružanja u BiH", Radionicu o temi: "Budžet za potrebe BiH institucije iz sektora odbrane i sigurnosti". Prvu Konferenciju: "Aktuelno stanje sigurnosti u BiH", 18. prosinac 2008.

Aktivnosti u kojima smo uspjeli:

Izgradnja civilnih kapaciteta za odgovor na katastrofe. To pretpostavlja prethodno planiranje međusobne podrške te rastuću efikasnost za vojnom pomoći u operacijama spašavanja.

Povećanje spremnosti i prevencije u sprečavanju katastrofa. Učinili smo sve da se na terenu neposredno sretnu civili i vojnici, vatrogasci, granični policajci i odgovorni ljudi lokalnih zajednica te da sagledaju probleme u civilno-vojnoj koordinaciji i planiranju u kriznim situacijama.



Tokom održavanja regionalne konferencije dali smo konkretan doprinos jačanju dobrosusjedskih odnosa i stabilnosti u regionu kroz razmjenu informacija i kroz prezentaciju najbolje prakse u oblasti kriznog menadžmenta. Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost BiH podržalo je kako bosanskohercegovačke institucije tako i predstavnike regiona u razvoju, usvajanje i jačanje legislative koja uređuje oblast kriznog menadžmenta koja je u skladu sa zajedničkom praksom i smjernicama prihvaćenim od strane međunarodne zajednice.

Aktualizirali smo realizaciju projekata zajedničkih protivpožarnih i vatrogasnih jedinica, koje bi u vrijeme kada su učestali požari, bili u prilici efikasno reagirati. Ljeto 2008. i suradnja na graničnoj crti između BiH, Hrvatske i Crne Gore nas je u to uvjerilo. Obavezali smo odgovorne za civilno planiranje u slučaju kriza na efikasnije realiziranje bilateralnih i multilateralnih programa i u tome uspjeli.

Evo sada ću vam nabrojati par stvari u kojima mislimo da nismo dovoljno uradili.

Izvodi iz zaključaka Konferencije, 18.12.2008.: Nismo u potpunosti zadovoljni koordinacijom policijskih agencija u rješavanju problema koji ugrožavaju sigurnost u BiH. Smatramo da borba protiv organiziranog kriminala i korupcije nije na nivou koji pokazuje napredak u toj oblasti. To nije samo nedostatak u radu agencija i institucija nego i našeg Povjerenstva i oba doma PS BiH u cjelini. Nismo u potpunosti definirali sigurnosne izazove sa kojim se kao društvo i odgovorni ljudi trebamo suočiti.

Ono što u regionalnoj parlamentarnoj suradnji nastojimo jeste: unaprijediti komunikaciju između parlamenata, harmonizirati standarde u poslovima i aktivnostima demokratskog nadzora, ohrabriti one koji postižu dobre rezultate i doprinose da prostor Jugoistočne Europe bude siguran, nastojimo pomoći jedni drugima u poboljšanju legislative u oblasti koja tretira parlamentarni nadzor sektora obrane i sigurnosti, unaprijediti međusobnu saradnju koja ima za cilj otklanjati uočene slabosti u radu parlamentarnih komisija, posebno kada je u pitanju rad na terenu gdje Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost ima veoma dobre rezultate. Uspostaviti regionalnu mrežu suradnje parlamentarnih povjerenstava, što se pokazalo veoma efikasnim kroz realiziranje Programa edukacije i saradnje parlamentarnih savjetnika zemalja jugoistočne Europe koji realizira DCAF.

I evo time ću završiti mislim da parlamentarni nadzor u BiH u ovih 5 godina postoji da je u biti ispunio očekivanja i onoga zbog čega je to sve formirano, zbog čega su ustanovljene komisije za odbranu

i sigurnost. Sigurno je da se može dosta više uraditi na tom polju i mislim da je sada prilika u ovoj 2009 godini da trebamo napraviti jedan veći iskorak na poljima regionalne saradnje i približavanja NATO-u da i ovaj segment još više unaprijedimo i da ga učinimo još transparentnijim i normalno da se više parlamentarni nadzor pozabavi nekim problemima koji u zadnje vrijeme nisu riješeni, a trebamo ih riješiti i shvatiti jednostavno da su to zajednički problemi da od tih problema ne treba bježati. Nije to samo posao ministarstva odbrane - svi se moramo tu naći - to je problem čitavog društva.

Hvala vam lijepo što ste me slušali evo ovo što mogu odgovoriti a mislim da imamo ovdje i jak tim koji će moći odgovoriti na vaša pitanja, a i pretpostavljam da će te iskoristiti priliku prisustva ministra odbrane.

Vehid Šehić

Forum Građana Tuzla

Ja se zahvaljujem. Meni je drago što ste spomenuli civilni sektor, jer moram nešto napomenuti da smo mi počeli saradnju kao civilni sektor još 1994, ne čekajući političare, stvarajući pretpostavke da sutra i političari pokažu političku volju da mogu saradivati.



Ono što ja kao predstavnik civilnog društva moram reći je da mi imamo isto veliku odgovornost da pomognemo izgradnju određenih državnih institucija. Moram reći da nekada država u svim onim svojim segmentima ima maćehinski odnos prema oružanim snagama, prema drugim sigurnosnim sistemima, jer danas smo čuli da su jedinice za deminiranje najbolji rod oružanih snaga BiH. Ali, ako znamo činjenicu da su u BiH hiljade i hiljade kvadratnih kilometara pod minama, da država neće da omogući oružanim snagama da to deminiraju - znači

da dobiju posao, nego se još uvijek mešetari sa raznoraznim firmama. Bilo bi logično da se upravo na takav način pomogne oružanim snagama da mogu ravnopravno, po mom mišljenju čak i prioritarno imati pravo na deminiranje. Mi trebamo izvršiti pritisak na aktuelne vlasti da prioritet u tome moraju imati oružane snage, jer ako se pokažu u tom segmentu dobre u Iraku, ja također želim da to bude i u ovoj državi, pa čak i u Hrvatskoj koja je isto tako u sličnoj situaciji. Vi ste govorili o problemu 35.000 tona raznog naoružanja. Nažalost i tu treba jasno reći da to ne bi bio nikakav problem da svako ne želi da nađe sebe u tome, kako podijeliti, ako će prodati i kome će se prodati, tako da i tu gubimo vrijeme da bi se riješili tog problema.

Tu ja vidim sada ulogu civilnog sektora da se to što prije uradi, da se vojska oslobodi onoga što joj ne treba. I mi kao civilni sektor trebamo sigurno izvršiti pritisak na aktuelne vlasti da se to što prije riješi, jer to predstavlja opasnost za one predjele gdje se nalaze skladišta te municije.

Boško Šiljegović

Komisija za odbranu i bezbjednost BiH, period 2003-2006, Sarajevo,

Ozbiljnost danas ovoj konferenciji daje i to da osim nas prisutnih imamo i predstavnike Američke ambasade, Slovačke Republike, Ambasade Crne Gore i Hrvatske, ministarstva bezbjednosti, granične policije i NVO sektora. Mislim da posebnu ozbiljnost ovoj konferenciji osim nas daje i ministar odbrane gospodin Cikotić, i sutra zamjenica ministra odbrane Marina Pendeš. Ja ću iskoristiti priliku i da se zahvalim ministru, potpuno sam siguran da oni moraju da imaju mnogo veću podršku svih nas u BiH, ako iskreno želimo mir i slobodu u BiH.

Selmo Cikotić

Ministar odbrane BiH, Sarajevo

Dame i gospodo, meni je vrlo ugodno biti ovdje sa vama iz više razloga. Da krenem od toga da smo danas imali jednu aktivnost u Doboju, pa kontakte sa medijima. Kada komuniciramo sa medijima

nastojimo da kažemo ono što je tačno i da afirmiramo pozitivno. Kada imamo sastanke u okviru oružanih snaga, onda se obično bavimo problemima u principu imamo fokus na nekakvoj strani organizacije i posla koji imaju negativan predznak. A ovo je jedna vrsta foruma gdje možemo vrlo opušteno da razgovaramo.

Gospodin Šehić je govorio o postavljanju jednog puta prije nego se on odradio u nekom formalnom smislu. S moje desne strane je gospodin Boško Šiljegović, koji je bio generator projektovanja jedne političke volje, jer ovdje je ključna stvar postojanja političke volje, sposobnost artikuliranja, dogovora na način da bude jednako prihvatljiv ili približno jednako prihvatljiv za sve. Znači gospodin Šiljegović je u tom smislu imao i duha i šarma i smisla i strpljenja i to je jedan, vjerujte mi, vrlo težak proces. Tu je i čovjek koji ima jednu vrlo posebnu ulogu u kontinuitetu, gospodin Željko Grubešić, koji predstavlja dobru sponu i vojske i politike. Dakle u suštini postoje te neke ljudske relacije. Međutim moje duboko uvjerenje je da je savremeni koncept sigurnosti toliko kompleksan. Danas kada promišljate sigurnost, onda ne znate da li tu asocijaciju trebate vezivati za vojsku, ili za zdravstvo, ili za institucije koje se bave migracijama, ili za ekologiju ili za pitanje nekih privatnih organizacija. U tom smislu naša ukupna pozicija ovdje je jako kompleksno shvaćena i postavljena i ako je ne shvatamo kompleksno, onda će nas praksa tjerati da se korigujemo.

Globalizacija pored puno pozitivnih vrijednosti, pored jedne globalne politike, ekonomije, slobodnog kretanja ljudi i kapitala, roba i tehnologija, znači jednom ukupnim procesom donijela je i globalni terorizam i globalno organizirani kriminal, i globalni šverc oružjem za masovno uništavanje, globalnu trgovinu ljudima, narkoticima, opasnim materijama itd. Ali i mnoge druge teško predvidive prijetnje globalnoj sigurnosti. Stoga ne postoji danas ni jedna država ma koliko moćna i jaka koja može sama sebi organizirati sigurnost, i sama sebi garantirati odbranu i stabilnost. Cilj je, znači, komuniciranje na svjetskom nivou i to je međuzavisnije nego što je ikada ranije bilo, a kada to prevedete na naš region onda onda je to iz nekoliko dobrih

razloga još potrebnije.

Ja ću dati ću još nekoliko uvodnih napomena, a onda ću ostaviti prostora da razgovaramo.

Činjenica je da je reforma odbrane u BiH uspješna i da parlamentarni nadzor predstavlja jedan progres i domet koji je nadmašio i mnoge zemlje članice NATO saveza, a to je jednostavno objašnjivo. Ljudi koji su izvodili tu reformu radili su to u okviru jednog zajedničkog napora u atmosferi bezuslovnog visokog razumijevanja i visokog stepena povjerenja, i tu smo atmosferu nastavili u nekakvoj smjeni generacija.

Jako smo uvjereni i sa jedne i sa druge strane da od takvog načina komuniciranja imamo koristi. Ovo o čemu je gospodin Grubešić govorio nije samo uljudan, već i vrlo profesionalan i ponekad i rigorozan način, ima tu neugodnih pitanja i ima tu neugodnih situacija. Međutim zahvaljujući tom načinu komuniciranja u dvije-tri situacije smo uspjeli prevazići krizu na nivou države, zbog toga što smo mnoge situacije rješavali u zatvorenim prostorima.

Ove predvljive i nepredvidljive forme sigurnosnih pretnji uzimam kao jedan osvrt, vojna organizacija i sistem sigurnosti su vrlo dinamični, ova tranzicija ili reforma je jedan proces koji je stalan. Ovo je proces u kome ćemo mi i dalje učestvovati, i ja u toj sferi želim vašu pažnju fokusirati na dimenziju transformacije ili tranzicije ili reforme svih segmenata. U periodima krupnih društvenih promjena sve drugo lakše promijenite osim svijesti mentaliteta, načina razmišljanja. Dakle ta reforma svijesti je nešto čemu mi koji vodimo određene procese moramo biti uspješni.

Želim i par stvari kazati u odnosu našeg puta prema NATO-u. Prošle sedmice sam bio u Danskoj gdje sam prisustvovao završnoj fazi obuke Danskog kontingenta za operacije u Afganistanu, gdje učestvuju i naša dvojica oficira, a onda sam u Londonu prisustvovao konferenciji koja je posvećena 60 godišnjici NATO-a, gdje su bili ljudi iz samog

NATO-a, kao i ljudi sa ovih naših prostora, zatim gospodin Paddy Eshdown koji poznaje našu situaciju reformu i nekoliko puta se referirao i pričao o iskustvima iz BiH i moram priznati par puta je pozitivno spomenuo. Ono što želim da kažem je to da za BiH kretanje prema NATO-u i EU predstavlja proces izgradnje države, izgradnje državnih institucija. Ono što se u tom smislu događa i što mnogi ljudi shvataju kao naše napore da zadovoljimo zahtjeve daleko je bitnije za građane i za samu BiH nego za Brisel. Mogu vam reći da je u dobroj mjeri odbrambena reforma uspješna jeste što su ljudi koji su u njoj učestvovali shvatili jednu vrlo jednostavnu, ali vrlo snažnu političku odluku. Interesi različitih naroda u BiH i svih građana BiH se štite efikasno izgradnjom mehanizama unutar države koji će biti sposobni uvesti zemlju u NATO i EU. Oni koji učestvuju u tome vide da svi u tome imaju znatno više šansi nego u situaciji koja je trenutno kod nas. Ta reforma je na jedan način predstavljala i reformu ustava. Nijedan događaj u BH nije opći okvirni sporazum o miru iz Dejtona i aneks 7 tog sporazuma promijenio toliko kao reforma odbrane. Dakle, pokazali samo da mehanizmi promjene Dejtona postoje onda kada postoji volja i postoji ideja. Može to biti univerzalno primjenjivo na mnoge druge stvari, ali možemo tu ući u jednu analizu. Reforma je vezana za put prema NATO-u koji je koji je izvjestan i koji je blizu itd, onda imate reformu policije koja je vezana a ulazak u EU, koja je znatno dalje i koja je neizvjesnija, pa se onda jedna koristi kao područje za političke manipulacije ili manevre da se postižu efekti i u odnosu na neke svoje strukture i u odnosu na birače i na potencijalne birače. U toj reformi se išlo brže i bolje i, ako vam kažem da da je BiH do poziva do ulaska u pfp do tada napravila najbrži napredak u partnerstvu za mir od svih zemalja koje su prošle taj program od kada je ustanovljen 1994 godine.

Nismo mi baš puno specifični kako to volimo misliti. BiH je znatno više normalna nego posebna zemlja, i ja mislim da mi u tom smislu imamo jako puno razloga da afirmiramo ono što je u našoj tradiciji. Savremeni svijet govori o idealu interkulturalizma, pokušava da odredi model multikulturalizma a onda interkulturalizam kao viši

stepen integracije. U BiH je on jedan od nosioca promjena i značajan je za aspekt regionalne saradnje, mi smo sa susjednim zemljama povezani rodnom slovom ako tako hoćete, puno je porodica koje žive u različitim državama pa imate emotivne veze, pa imate transportne, ekonomske u konačnici evo ovaj aspekt prirodnih katastrofa. To je za sigurnost jako značajno požari, poplave i mnoge druge katastrofe niti priznaju niti poznaju granice i tu bih u odnosu na ovu temu stao.

Kazati ću vam šta je NATO definirao kao ideju na ovoj konferenciji u Londonu kao pitanja koja se u okviru narednog samita u okviru novog strategijskog koncepta NATO-a. NATO svakih 10 godina na ovom jubilarnom samitu pravi svoj strategijski koncept, šta su pitanja na koje NATO savez treba odgovoriti da dobijete predstavu o tome gdje se trenutno nalazi.

Prvo: identitet saveza. Da li Savez želi da brani svoje teritorije ili svoje vrijednosti. Jer je Savez došao do spoznaje da su znatno više napadnute i ugrožene vrijednosti Saveza nego same teritorije Saveza.

Drugo: nivo ambicija saveza. Da li u kontekstu svih finansijskih, ekonomskih i drugih izazova čini se da se operacije izvode izvan teritorija i da li Savez može izdržati ovu ambiciju da učestvuje istovremeno u dvije velike i u četiri manje operacije. Velika operacija je operacija u Afganistanu i manja ona na Kosovu.

Treće: razvoj ekspedicionih mogućnosti da bi projektovao svoju političku, vojnu ukupnu sigurnosnu ulogu na svijetu. NATO je prepoznao da mora institucionalizirati sposobnost izvođenja ekspedicionih operacija i imati za to posebno opremljene ekspedicijske snage. Međutim problem je kako te snage pripremiti u smislu kvalitetnog obavljanja rada, transporta, ljudstva itd.

I četvrto: kako definirati pojam sigurnosti? Imate tu iskustva da je jedan značajan period hladnog rata pojam sigurnosti bio vezan za pitanje odbrane odnosno oružanih snaga, danas je pojam sigurnosti

jako kompleksan uključuje mnoge državne ali i nedržavne institucije, vantradicionalne sigurnosne strukture i ono što je NATO u posljednje vrijeme zaključio jeste da nema civilne kapacitete da odgovori na zahtjeve sigurnosnih prijetnji. Znači ni kao Savez niti bilo koja od članica pojedinačno u domenu tih civilnih struktura da odgovara na prijetnje koje ugrožavaju sigurnost. Eto toliko sa moje strane ja sam otvoren za pitanja.

Aleksandar Dedović

ALFA Centar, Crna Gora

Dame i gospodo i uvaženi gosti - moje ime je Aleksandar Dedović i direktor sam Alfa centra iz Nikšića, Crne Gore. Zadovoljstvo mi je biti ovdje i hvala organizatoru na pozivu i što danas zajedno sa kolegama mogu učestvovati u današnjem radu sa inspirativnom temom koja nije samo bitna za BiH, već za cijeli region.



ALFA centar se bavi analizom istraživanja civilno-vojnih odnosa i podrškom članstvu Crne Gore u NATO i početkom januara smo formirali smo mrežu nevladinih organizacija koje čine 10 organizacija iz Crne Gore koje će raditi na ovom projektu. Partneri smo koordinacionog tima za implementaciju komunikacione strategije o Euroatlantskim integracijama Crne Gore vladin tim. I samim tim ćete vidjeti razliku i mreže i tima. I iskoristio bih priliku i uvažene uvodničare a možda i sve vas upoznao, jer pitanje mi se rodilo slušajući prethodna izlaganja. Nekoliko puta je spomenut termin „susjedna zemlja“. Neki tamo i ovamo, a pretpostavljam da se radi o dijelu BiH koji se u Crnogorskim novinama „DAN“ naziva Republika Srpska i koja svakodnevno ima svoju stranu broj 3 i tu građani Crne Gore bivaju informisani o dešavanjima u RS, i ima veliki broj onih koji ne znaju političku situaciju u BiH. Želim da vas obavijestim da u toku

naših aktivnosti radeći sa fokus grupama studentima političkih nauka sociologije i pravnog fakulteta u Crnoj Gori - jedna od potencijalnih prijetnji, ovo o čemu je gospodin ministar govorio i nabrajao recimo što studenti u Crnoj Gori vide je budućnost RS u BiH. Pravo da vam kažem neka razmišljanja koja su ti studenti imali po tom pitanju i priznavanja nezavisnog Kosova od vlade Crne Gore itekako je imala pad procenta podrške NATO-u.

Uz ovaj komentar imam i dva konkretna pitanja. Prvo pitanje je upućeno gospodinu Željku interesuje me koliki je broj vojnika iz RS za učešće u sadašnjim misijama. I možda za gospodina ministra pitanje - ukoliko je dobro adresirano - čuli smo da građani nisu svjesni pozitivnih i negativnih implikacija koje nosi članstvo u partnerstvu za mir i NATO-u. U Crnoj Gori evidentno je da je mnogo vremena i mnogo truda ostavljeno za javnu debatu na koji način će se odluka Crne Gore za članstvo u NATO-u, da li će to biti odluka, vlade ili skupštine ili možda referendum. E sada me zanima kako vlada BiH, kako građani BiH doživljavaju donošenje te odluke i na koji način će ona biti donesena. Naravno to su sada faze i do toga dosta ima. Nažalost u Crnoj Gori je mnogo nervoze u javnoj debati, mnogo više vremena i prostora do sada potrošeno na način na koji će se donijeti odluka nego na analizu i vaganje pozitivnih i negativnih implikacija i svega onoga što to članstvo donosi.

Željko Grubešić
Parlamentarna Skupština BiH,
Zajednička Komisija za odbranu
i sigurnost, Sarajevo

Ja mislim da među profesionalcima u oružanim snagama nije bitno da li su to vojnici koji potiču iz RS ili FBiH, jer to su profesionalci. Drugo te naše jedinice to su potpuno izmiješane jedinice kada je u pitanju nacionalna ili starosna struktura.



Selmo Cikotić
Ministar odbrane BiH, Sarajevo

Gospodin Isić je postavio jedan zanimljiv kontekst. Međutim, suština nije u socijalnom, nego u ekonomskom razvoju. To je i sigurnosna teorija, ali to je prije svega i ekonomska nauka. Savremene sigurnosne teorije kažu da se snaga odbrane jedne zemlje bazira na njenoj ekonomiji.



Što se budžeta tiče ja se slažem sa vama vi sada da pitate Američkog ministra odbrane, on bi bio daleko frustriraniji svojim odbrambenim budžetom nego što sam ja, nama nedostaje 50-70 miliona maraka da ovu godinu zaista realiziramo, a njima 500-700 milijardi. Ja sam već rekao da država BiH neće moći više nositi na sebi teret demobilisanih boraca, da je to nešto što se sada već mora preispitati. Ja sam razgovarao u kontekstu ovih promjena sa više zvaničnika, kao i sa premijerom FBiH. Njihove riječi su: da bi se realizirali samo zakone koji su na snazi, potrebno je je 2,9 milijarde KM, a danas jedva uspijevamo da sastavimo budžet od 1,6 milijardi KM. Sve će se morati preispitati, i mnoge propise koji su doneseni u funkciji dnevne politike, politike kupovine socijalnog mira, glasova na izborima itd. Mi ćemo, htjeli ili ne, morati sve to da preispitamo. Nemam ja iluzije da mi to možemo uraditi u toku ove godine, ali je bitno da ta orijentacija bude u dobrom smjeru i da način tog komuniciranja bude otvoren i transparentan. Ako u toku ove godine krenemo sa skraćivanjem tih privilegija koje su neutemeljene i neodržive, i ako to krenemo na jedan transparentan i otvoren način, velike su šanse da u vrlo kratkom vremenu uspostavimo jedan znatno viši nivo reda nego što sad imamo.

Tokom prošle godine održao sam sastanak sa rektorom (Univerziteta u Tuzli, op.a), gradonačelnikom Tuzle i premijerom kantona, gdje

sam rekao da će kasarna „Husein kapetan Gradaščević“ odmah biti stavljena na raspolaganje Univerzitetu u Tuzli, kako bi se Tuzla razvijala u svom punom kapacitetu.

Odgovor kolegi Aleksandru iz ALFA centra. Prvo: „susjedna zemlja“ se ni u kojem slučaju ne može konotirati na RS. To se može odnositi na Crnu Goru, Srbiju, Hrvatsku, BiH. Narod u BiH ima jedan poseban način da se upoznaje sa dobrim i lošim stranama ulaska u NATO. Podsljednja istraživanja koje su neke međunarodne organizacije radile za svoje potrebe u oktobru mjesecu prošle godine govore da je procenat raspoloživosti društvene volje za ulazak u NATO negdje oko 80% u BiH, pa je to za nekoliko procenata veći postotak u FBiH a za nekoliko manji u RS. Ali ću vam reći sljedeće: u BiH se teško postiže konsenzus oko bilo čega, ali je odluka o ulasku BiH u NATO donijeta jednim čistim i snažnim koncenzusom svih institucija BiH i isto tako odluka o ulasku u EU. I ja mislim da će paralelno sa tim kretanjem sazrijevati naša svijest o tome šta su naši nedostaci, imaćemo praktične odgovore i moraćemo komunicirati. Ja imam sad komunikaciju i sa NATO komandom u Sarajevu i sa nekim nevladinim organizacijama. Između ostalog, i ovo smatram vrlo značajnom formom komunikacije. To je jedan čitav niz prednosti i jedan čitav niz nedostataka. Ali kada napravimo analizu i kada odmjerimo cijenu i dobit, cijenimo da je daleko isplativije.

Evo, ako uzmete jednu Dansku koja nije imala ratova već duže vremena, oni učestvuju u vojnim operacijama širom svijeta. Oni u prosjeku imaju svake sedmice jednog poginulog ili teže ranjenog, i oni su u početku imali pritisaka, kada je u prvih 10 dana poginulo 8 vojnika, da se povuku. Međutim, u okviru države napravljena je analiza da je učešće Danskih vojnika toliko korisno po stepen spremnosti Danske vojske i po sigurnost Danske da se isplati trpiti te gubitke. Ta svijest nije samo stvar čiste linearne logike ili sabiranja nekih elementarnih pokazatelja. I svi pokazatelji govore da je većina sadašnjih članica EU prvo postala članica NATO-a pa je onda tek razmatrana za članstvo u EU. I svi pokazatelji govore o tome da

je članstvo u NATO-u i EU mnogo koristilo tim državama i da je u mnogo čemu uticalo na poboljšanje kvaliteta života njenih građana. U ukupnoj analizi mi cijenimo da je daleko bolje ići prema NATO-u i da će to donijeti mnogo koristi i po državu a i po region.

Vehid Šehić

Forum Građana Tuzla

Ja vam se zahvaljujem. Samo da kažem da će odluku o pristupanju NATO paktu morati donijeti Parlamentarna Skupština BiH, jer našim Ustavom nije predviđen referendum kao pojam demokratskog izjašnjavanja. Čak i u državama gdje imate referendum, npr. u Hrvatskoj Sabor je taj koji donosi odluke.

Miralem Tursinović

Helsinški Parlament Građana/ Omladinski Resursni Centar

Želim samo da vam napomenem da konferencija koju radimo danas u Tuzli nije završetak aktivnosti koje hCa/ORC Tuzla radi po pitanju učešća BiH u programu Partnerstvo za mir i regionalnim aspektima učešća zemalja u regionu. Mi ćemo pokušati, prije svega uz svesrdnu podršku ministarstva odbrane BiH, ali isto tako i predstavnika Američke vlade da nastavimo neki vid konkretne saradnje, ovoga puta u regionu. Namjera i cilj nam je prije svega, osim što želimo upoznati građane naše zemlje o tome šta je to partnerstvo za mir kakve su pogodnosti i obaveze u okviru učešća naše zemlje u ovom programu, i da tu priču proširimo i na regionalni nivo. Prije svega zato što naši susjedi, iako su neki od njih otišli malo dalje, već-inom imaju iste probleme. Ti problemi su prije svega vezani za (ne)informiranost građana o mogućnostima i pogodnostima učešća, prije svega u partnerstvu za mir, a nakon toga i u ostalim Euro Atlantskim integracijama.



Boško Šiljegović
Komisija za odbranu i
bezbjednost BiH, period 2003-
2006, Sarajevo

Za one koji nisu bili jučer, u mom uvodnom obraćanju govorio sam o onoj jednoj istorijskoj i ključnoj fazi koju je postigao Parlament BiH. Drago mi je što sada ima jedna ekipa na čelu sa gospodinom Cikotićem, koji su nastavili taj vrlo težak put. Potpuno sam siguran da taj put u porodicu Evropskih država, i u NATO porodicu, put koji ne može niko da promijeni, i da smo mi na tom putu jako čvrsti.



Mi ćemo danas vjerovatno kroz ove zaključke izraziti potrebu da ova regionalna konferencija bude sljedeće godine ili ove godine u Crnoj Gori li Srbiji i Hrvatskoj. Na kraju krajeva jučer smo kroz izlaganja i vaša pitanja rekli da je to problem cijele regije. Ja vjerujem da je svima nama stalo da na jedan duži period nemamo nikakvih konflikta.

Pazite, bilo je teško nekada u RS reći da se ukida vojska RS, pa je bilo je teško reći u FBiH da se smanjuje rezervni sastav, ali još reći i to da će u BiH biti Ministar odbrane Srbin. Na našu sreću, ti periodi su iza nas. Mi znamo kakve smo uspjehe postigli.

Mi ćemo danas na prvoj pauzi pokušati da izbacimo par zaključaka i da ih ponudimo vama – učesnicima konferencije. U svakom slučaju Helsinški parlament građana i Omladinski Resursni Centar Tuzla će insistirati da ovaj projekat zaživi i u Srbiji i u Crnoj Gori i Hrvatskoj.

Ja sada sa zadovoljstvom pozivam gospođu Marinu Pendeš da nam se obrati.

III Uvodno izlaganje:

Marina Pendeš

Zamjenik ministra odbrane BiH, Sarajevo

Zahvaljujem gospodine Šiljegoviću. Ja sam, evo, napravila prezentaciju koja bi vas na neki način trebala upoznati o onome čemu smo mi težili, onome gdje smo trenutno po ministarstvu odbrane.



Koji su to dokumenti i alati Pfp? Obzirom da je davno donesena odluka da BiH treba biti članica Euroatlantskih integracija. Pored NATO-a, opredjeljenje države BiH je i članstvo u EU. Svima je jasno, a ja se nadam da se neć u ponavljati, sa čime smo se susretali u proteklih nekoliko godina. Suština problema sa kojima se BiH susretala, to jest obaveza koje su bile pred njom je bilo Ministarstvo odbrane na državnoj razini, jedinstvene oružane snage, jedinstveni proračun, znači jedinstven lanac zapovijedanja. Zatim rješavanje viškova imovine, definiranje viškova i lokacija, definiranje preuzimanja odgovornosti. Osposobljavanje Ministarstva odbrane i Oružanih snaga da mogu sutra preuzeti onu ulogu koja im je namijenjena, koju Ministarstvo odbrane u svakoj normalnoj državi ima. Da bi smo to sve mogli postići, potrebne su bile aktivnosti, koncenzus, suradnja svih odgovornih na državnim nivoima, Predsjedništva, Parlamenta, vijeća ministara.

Mi smo uspjeli u tome da se 2003. usvoji Zakon o odbrani. Nakon toga, obzirom da je taj Zakon priznavao entitetska ministarstva

pored državnog ministarstva i bio je definiran Zakon o službi, već u 2005 zajedno sa Komisijom za reformu odbrane, ali i zajedničkom komisijom oba doma Parlamentarne skupštine BiH smo pokrenuli Zakon o odbrani i Zakon o službi u oružanim snagama BiH. Definiran je i jedinstven proračun. Uključenje i pristupanje prema NATO-u nisu samo beneficije u smislu kolektivne sigurnosti. Osnovna zadaća svakog ministarstva odbrane je branjenje granica jedne države, druga funkcija je jačanje vojno privredne suradnje i suradnja u operacijama. Uspjeli smo i u tome da smo do kraja 2005 godine pored ovih zakona koji definiraju odbranu, usmjerili i Zakon o upućivanju u mirovne misije zahvaljujući opet spremnosti ljudi u Parlamentu, Vijeću ministara i predsjedništvu.

Smatramo da poziv je BiH u Partnerstvo za mir koji se desio u prosincu mjesecu 2006, između ostalog bio i rezultat našeg sudjelovanja u mirovnim misijama, jer smo mi imali 36 vojnika u mirovnoj misiji u operaciji “Iračka Sloboda”.

U ovoj prezentaciji smatrala sam da je bitno da napravim pregled koraka koje je Ministarstvo radilo, kao i to gdje se trenutno nalazimo. U prezentaciji su jasnije objašnjeni rezultati, intenziviranje dijaloga i ima svega onoga što će sutra dovesti BiH u partnerstvo za mir, izazovi sa kojima se susrećemo, koje su to beneficije i šta je to što NATO od nas očekuje. Mislim da je jako bitno naglasiti da je uspjeh reforme jedan jako uspješan proces na koji bi se mogli mnogi ugledati.

Kao što je sam gospodin Šiljegović rekao, niko nije mogao zamisliti da će dva Ministarstva odbrane, zatim troje Oružane snage biti jedinstvene sa jedinstvenim sustavom zapovijedanja, da će zajedno sudjelovati u mirovnoj misiji u Iraku. U svim tim rotacijama, bez obzira ko je bio zapovjednik, mi iz Ministarstva odbrane smo imali najbolja izvješća, i dok su naši pripadnici oružanih snaga bili u Iraku nikada nije bio zabilježen ni jedan incident na nacionalnoj, religijskoj ili nekoj drugoj osnovi. To je samo pokazatelj da je kvalitetno vođena reforma odbrane, da su kvalitetno pripremani dokumenti, da smo kvalitetno

obučili naše ljude. Bez obzira što proračun Ministarstva odbrane, kao što i sami znate, svaka država članica NATO bi trebala izdvojiti 2% GDP, a naš proračun, tj. proračun Ministarstva odbrane nikad nije prešao 1,5% GDP. To su problemi s kojima se Ministarstvo odbrane u ovom periodu tranzicije susreće. Ja smatram i vjerujem da je reforma odbrane uspjela zahvaljujući uspješnom načinu vođenja reformskog procesa a i vjerovatno zahvaljujući i ljudima iz Ministarstva odbrane.

Mislimo da smo još lider u vođenju, i da smo prije svega zahvaljujući našim pripadnicima oružanih snaga koji su u Iraku i zahvaljujući pripadnicima oružanih snaga koji će sutra biti upućeni neke druge mirovne misije, dobili poziv u Rigi 2006 godine u Partnerstvo za mir.

Kao što vidite iz jedne o šema u kojima su predstavljeni alati za NATO, obzirom da NATO savez nije samo odbrambeni savez nego je i politički savez, postoje neke zadaće koje nisu samo pod Ministarstvom odbrane, nego koje potpadaju pod ministarstvo sigurnosti i unutrašnjih poslova. Ministarstvo sigurnosti je još početkom 2007 godine potpisalo jedan sporazum sa NATO-om. Mislim da su u tom periodu ljudi koji su imali viziju kako trebaju izgledati oružane snage bili na pravom mjestu, jer mislim da BiH nema alternativu osim NATO-a i EU, kao jednog kolektivnog okvira sigurnosti. Ni jedna država u okruženju nema dovoljno sredstava da razvijaju svoje oružane snage i svoj odbrambeni sustav u svim segmentima. Ova kolektivna sigurnost koju promovira NATO prihvatljiva je za sve države Evrope, ali i regiona jer mi zajednički regionalnom suradnjom možemo razvijati određene kapacitete i određene aktivnosti koje su specifične samo za jednu od oružanih snaga, odnosno za jednu od država. BiH se opredijelila za razvijanje kapaciteta u smislu deminera i uništavanja neeksplozivnih ubojitih sredstava, ali jednako tako i pješaštva.

Raspoloživi programi su IPAP i PARP kao individualni akcioni plan. Intenziviran je međudijalog, ovo je jedna među faza za državu koja je istinski opredjeljena da bude članica NATO-a. Jer IPAP je

namijenjen za države koje su željele da postignu određeni stupanj interoperabilnosti ali ne može se reći da su imali izraženu želju da postanu članice NATO-a. Kroz IPAP smo definirali, i na neki način prepoznali koji su to ciljevi koji su nam ponuđeni i šta je to što je BiH u mogućnosti implementirati.

Zavisno od posjeta i revizija delegacije NATO-a kada je u pitanju demokratski nadzor, kada je u pitanju ustrojstvo oružanih snaga, a kad je u pitanju postizanje određenog stupnja interoperabilnosti, najbitnije pitanje je pitanje proračuna. U medijima se često špekulira da se Ministarstvo odbrane više bazira na plaće vojnika, pa se špekulira sa procentima negdje oko 80%, a niko ne govori da sredstva koja idu Ministarstvu odbrane 1,34% GDP, i onda vam je logično ako imate toliko sredstava da vam je procenta koji se izdvaja za plaće tako velik. Kada bi procenat koji se izdvaja za Ministarstvo odbrane bio 2%, onda bi sigurno taj procenat izdvajanja za plaće bio manji i mi bismo sigurno imali 40% proračuna koji bismo mogli utrošiti na kvalitetno opremanje, educiranje oružanih snaga i izvođenje vježbi.

Ja moram ovdje naglasiti koliko je BiH postala partner sa NATO-om na način da mi ove godine u devetom mjesecu organiziramo zajedno vježbu „Združeni napor“ u Banja Luci. Takve vježbe NATO saveza nisu nikada rađene i izvođene u zemljama koje nisu članice NATO-a. Mi smo ipak članica PfP-a, a to znači da je BiH NATO-u ključni element, i logično je da, kada analiziramo i pogledamo kartu Evrope i geostrategijski položaj BiH, je jasno zbog čega je NATO-u bitna BiH. Hrvatska je na pravcu ulaska u NATO. Granica Hrvatske sa BiH je najduža granica. Prvi korak pristupanja bilo koje države u EU je pristupnica u NATO, što znači da je i samoj Europi i NATO-u stalo da se u BiH pokrenu stvari, da se reformiraju sektori koji nisu reformirani. Odbrana je reformirana, ali postoje određeni zahtjevi i pravnog sektora i finansijskog sektora, i sigurnosnog sa određenih aspekata, ali ja vjerujem da će i vijeće ministara zajedno sa parlamentarcima i parlamentarnim skupštinama ove godine intenzivirati svoje aktivnosti.

Mislim da je bitno naglasiti ono što BiH dobiva, a to je ugled u svijetu, to je stabilnost i sigurnost unutar BiH to je otvaranje mogućnosti za dolazak stranih investicija.

Našim dosadašnjim angažiranjem u okviru mirovnih misija pokazali smo da smo od države koja je bila međunarodni kontingent humanitarne pomoći, postali davatelj te međunarodne pomoći, da smo dovoljno osposobljeni da naše Oružane snage na čelu sa Ministarstvom odbrane sigurno mogu odgovoriti na sve izazove, ne samo izazove unutar BiH nego i na izazove u svijetu. Hvala.

Selim Bešliagić
Parlament BiH, Sarajevo

Ja bih izrazio svoje zadovoljstvo što mogu prisustvovati ovoj konferenciji. Vi ste postigli da imamo sektor odbrane BiH koji je jedinstven, i koji je zakon potpisivanja određenih obaveza prema NATO savezu. Vi ste radili po planu i pridržavali ste se datuma i obaveza, i na kraju ste dobili najveće priznanje i u ovoj godini organizujete vježbu NATO pakta. Govorim da to nije samo odraz vas nego i želje Parlamenta i



Komisije za reformu odbrane kojom je predsjedavao gospodin Boško Šiljegović, i ja mu želim zahvaliti na rezultatima. Ali, suština je da danas možemo slobodno reći da su oružane snage u parlamentu nešto što se vrlo malo spominje, osim kada je budžet u pitanju i kada se daje saglasnost za odlazak u mirovne misije. Pokušava se ubaciti politika, ali ne može proći jer ste vi postigli takav stepen reforme koji je bio nezamisliv. Boško je rekao, a i ja to kažem, nezamislivo je bilo da ćemo imati vojsku BiH takva kakva je sada. Možda nisu svi elementi tu, ali daljim ulaskom u NATO savez nešto će se mijenjati i u tom kontekstu i želio bih da naglasim da su OS i reforma vojske svijetla tačka u radu

parlamenta. Nažalost kada smo potpisali sporazum o pridruživanju trebalo je raditi po istim principima, znači imate ugovor imate zakone koje treba donijeti na nivou države, a ne mi danas raspravljamo da li su obaveze koje treba donijeti na nivou države trebaju donijeti entiteti ili država. Imate proces koji se srećom nije dešavao u OS da, kada neki Zakon dođe u Parlament, a neko kaže „Nije to po Ustavu, treba dobiti saglasnost Entiteta“. Ja vam želim puno uspjeha i želim vam da nastavite tako raditi.

Mislim da postoji volja, postoji želja, postoji shvatanje svih onih koji su na određenim nivoima od Parlamenta, od Komisija, od samog Ministarstva da taj projekat uspije i onda će on i uspjeti i ja želim ovom prilikom da vam čestitam svima koji su učestvovali, sa napomenom da sam ja bio protiv slanja trupa u Irak. Možda nije bilo dovoljno informacija šta će se i kako će se raditi, ali sam bio protiv toga iz jednog prostog razloga što sam smatrao da je Irak tako opasan. Međutim, evo mi smo iz Iraka izašli i nije bilo nikakvih incidenata i nama se sada nudi i daje povjerenje za vježbu koja se izvodi izvan članica NATO-a. Ja bih volio da uzore u EU integracije imamo upravo kroz reformu Oružanih snaga, i da bogdom imamo mogućnosti da u parlamentu to tako uradimo mislim da bi daleko brže vodili ovu zemlju u EU.

Boško Šiljegović
Komisija za odbranu i bezbjednost BiH, period 2003 - 2006,
Sarajevo

Mi nažalost imamo problem koji ne možemo da riješimo, imamo političkih partija koje imaju svoje medije i koji su bili protiv ovih reformskih procesa. Ti mediji koriste svaku priliku ili da popljuju, ili da negativno prikažu. Imamo taj problem i nismo ga u



potpunosti riješili, i ne nosimo se najuspješnije sa njim, ali se nosimo. U posljednje vrijeme ima jako kvalitetnih istupa ljudi iz Ministarstva odbrane.

Selmo Cikotić

Ministar odbrane BiH, Sarajevo

Ja bih htio da dam jednu vrstu dopune ovoj raspravi zato što će ona vrlo brzo postati ponovo aktuelna, sa stanovišta medijske komunikacije tih naših napora za približavanje NATO-u. Analiziramo cijenu i dobit angažovanja mirovnim operacijama onda je lista tih pozitivnih aspekata u njima poprilično duga. Mi smo prvo transformirali našu poziciju iz korisnika u pružaoca usluga, o čemu je zamjenica govorila. Mi tu dobijamo šansu da se takmičimo na



jednom visokom nivou kvalitete i kreativnosti, i to kada se takmičimo sa onima koji su u određenim oblastima najbolji u svijetu, tada imate značajan domet. Podižemo kvalitet naših borbenih snaga i time sigurnost BiH činimo znatno stabilnijom i pouzdanijom, i znatno boljom pretpostavkom za ukupan ekonomski razvoj i razvoj ostalih sistema u državi.

Ako se fokusiramo na ovu negativnu stranu, onda se otprilike pominju iz svih ovih negativnih aspekata koje smo mi imali onda je to prijetnja po sigurnost naših vojnika, visoka cijena učešća u tim operacijama odnosno financiranje, i od strane jednog našeg dijela politike je da dovodimo muslimane Bošnjake u poziciju da se bore protiv muslimana u drugim krajevima svijeta. Tačno je da učešće u mirovnim operacijama snosi određenu dozu rizika, ali ostanak izvan tih operacija u suštini znači i odustajanje od puta prema NATO-u. To uključuje daleko veću opasnost i nepredvidljive rizike, tako da

te dvije pozicije uopšte nisu komparativne. Tačno je da te mirovne operacije koštaju. U našem slučaju one koštaju zaista jako malo, zbog toga što mi još uvijek imamo poziciju da određena sponzorska zemlja pokriva najveći dio troškova i mi manje više financiramo lične troškove naših vojnika. A uzmite u obzir pogodnosti koje se dobijaju povećanim stranim investicijama, pa onda ni u tom smislu to nisu komparativni odnosi. Znači daleko su veće dobiti od troška. Ova činjenica da naši vojnici između ostalog mogu biti u situaciji da se tamo bore protiv muslimana, je jedna realnost. Terorista je terorista, bez obzira kakvo mu je etničko ili religijsko porijeklo. Mi imamo sada u suštini jednu kvazi dilemu da li se u svijetu radi o sukobu ili dijalogu civilizacija. Suštinsko pitanje je da li mi učestvujemo u borbi za civilizaciju. Ako sa te pozicije posmatramo stvar, onda možemo kazati da su naši vojnici, između ostalog Bošnjaci muslimani iz BiH, u Iraku uništili preko 35.000 različitih projektila. Kada smo zadnji put bili tamo rekli su nam da, kada su opasne situacije u pitanju, na terenu je 11 nacionalnih kontingenata, ali kada moramo vani samo su vojnici jedinice iz BiH spremni bezrezervno spremni izaći van kampa. Naši vojnici su dva puta pomogli, kada je naša intervencija mogla proizaći u sukob, oni su pomogli i pretvorilo se u dijalog, znači treba stvari posmatrati i na taj način. Zamjenik predsjednika vojnog komiteta u NATO-u kaže da mirovna misija u Afganistanu može dobiti potpuno novi kvalitet intenzivnijim angažovanjem Turske i angažovanjem BiH. U toj sferi mi možemo davati upravo na relaciji te međucivilizacijske kvalitetne komunikacije. Mi imamo vrlo jasno uređen sistem, imamo zahtjev da idemo. Što se mene tiče predlažem da idemo, vaša je odluka da prihvatite ili ne prihvatite, ali hoću da znate da, ako kažete da ne idemo u tu operaciju, donijeli ste odluku da ne idemo u NATO. I naravno to uključuje određenu dozu rizika i odgovornosti, ali ova vrsta poslova zahtijeva spremnost da se prihvata rizik, zahtijeva i vrstu hrabrosti ali onda i spremnosti da se snose posljedice.

Što se medija tiče mislim da je to zanimljiva tema, iskustva generalno pokazuju da u svim zemljama, pa i onim najrazvijenijim narod daleko

više vjeruje nevladinom sektoru nego vladinom. To je univerzalno pravilo iz kojeg mi nismo izuzeti. Za sve medije je informacija je ako je čovjek ujeo psa, a ne ako je pas ujeo čovjeka. Mi smo imali nekih bizarnih primjera, gdje pozitivni pomaci i reforma odbrane naše medije uopšte nisu zanimali. Sa druge strane, naprimjer, jako je zanimljiva priča o tome kako smo navodno švercovali oružje i municiju za Gruziju.

Država BiH ide ka NATO, a ne njeno Ministarstvo odbrane. Ovdje Parlament ima vrlo značajnu ulogu, isto tako i mediji. Ja mislim da mediji trebaju da prepoznaju tu svoju ulogu. Oni profilirajući informacije utiču na izgradnju svijesti kod ljudi, utiču na zauzimanje konkretnih pozicija, pogotovo u situacijama kada se neka odluka lomi o malom procentu za ili protiv mediji mogu biti presudan čimbenik. Ja ne tražim da se mediji ponašaju navijački, ali nam ne trebaju trikovi i prevare ni u kom smislu. Znači objektivnim informisanjem stvoriti jednu realnu sliku stvari. Hvala

Cvijeta Novaković

Centar za sigurnosne studije Sarajevo, BiH

Želim se zahvaliti domaćinima za ovaj poziv i priliku da učestvujem u ovoj konferenciji što mi je isto tako prilika da dođem svojoj kući jer je Tuzla moj rodni grad i donedavno je bilo mjesto gdje sam živjela. Ja se evo sve češće nalazim na skupovima koji su vezani za ovakve teme, a mi te teme povezujemo sa nekim vojnim profilom iako je moja profesija transformacija konflikta.

Ono što je činjenica jeste da je zapravo taj koncept izgradnje mira i transformacije konflikta se preklapa sa novim konceptom sigurnosti o kojem je govorio gospodin ministar, a i juče ga je spomenuo gospodin Šehić u uvodnoj riječi.

Mene interesuju neke stvari koje su vezane za demokratski nadzor sektora sigurnosti i uključenje nevladinog sektora, i još nešto što nije bilo pomenuto u ovim izlaganjima, a to je učešće žena. Uključivanja

prava po osnovu ravnopravnosti roda u implementaciju, u Zakone i procese kompletne reforme sektora sigurnosti. Meni je vrlo drago da je gospođa Pendeš danas došla da danas ima još jedna učesnica više. Jučer smo bile prisutne samo gospođa Rajner i ja, što je zapravo pokazalo koliko su malo žene uključene u sektor sigurnosti.

Moje pitanje bi bilo o tome što je jučer gospođa Pendeš rekla u kratkom neformalnom razgovoru, da će se ona i ministarstvo malo više baviti pitanjem žena u budućnosti. Da li postoji neki mehanizam i da li se to planira i kako se vidi uloga žena koje su specijalisti za ova pitanja za sigurnost. Kako će žene biti uključene u ovaj proces, jer čak i samo prisustvo žene ponekad nije zapravo pravo predstavljanje ravnopravnosti jer to podrazumijeva mnogo više od samog prisustva žene po broju. Jako je važno da su one prisutne i u parlamentu, tj visokoj politici u nivoima odlučivanja.

Također želim da se malo osvrnem na pitanje medija koje se, vidim, u ovim brošurama i ranije adresiralo kao kritično, i da kažem da mi adresiramo medije kao takve ali isto tako izbjegavamo da radimo sa njima. Mislim da nevladin sektor možda može raditi malo više sa medijima. To je bilo moje pitanje o mehanizmima za uključivanje žena u proces reformi i tranzicija, i u vezi mehanizama za uključivanje NGO sektora, NGO sektor jeste uključen ali me interesuje da li postoji mehanizam ili se planira napraviti mehanizam za pravu uključenost. Hvala

Boško Šiljegović

**Komisija za odbranu i bezbjednost BiH, period 2003-2006,
Sarajevo**

Dobro hvala gospođi Novaković. Možda smo vas jutros malo preduhitрили, pa smo popravili procenat učešća žena ovdje. Ja koristim priliku da se zahvalim vama i centru za sigurnosne studije. Vi ste ljudi koji ste vrlo ozbiljno učestvovali u ovim procesima i do sada i dok sam ja bio u Parlamentu, i ja sam potpuno siguran da će izvršna i zakonodavna vlast imati u vama saradnika.

Marina Pendeš

Zamjenik ministra odbrane BiH, Sarajevo

Demokratski nadzor sektora sigurnosti je definiran je zakonskim rješenjem. Tu prije svega mislim kod Ministarstva odbrane i sigurnosnih agencija. Zajednička komisija oba doma skupštine za odbranu i sigurnost ima svoje ovlasti, a to je da kontrolira i nadgleda rad u institucijama odbrane i sigurnosti. Mi kao Ministarstvo smo obavezni slati određena izvješća po pitanju rada, ne samo Ministarstva, nego po pitanju upućivanja u mirovne misije.



Mi mislimo da smo kroz ovaj reformski proces usklađivanjem zakona postigli ono što se od nas tražilo, jasno se zna ko kome odgovara, ko je zapovjednik oružanih snaga, ko kontrolira sve to, a to je parlament. Što se tiče nadzora sektora odbrane i sigurnosti to je zakonima jasno definirano u BiH.

Što se tiče žena, niko ne smije u okviru oružanih snaga, tj Ministarstva odbrane praviti razliku ili diskriminaciju. Mi smo se čak i iznenadili kada smo ljetos raspisali natječaj za popunu vojničkih pozicija, i kada nam se javio značajan broj žena na taj konkurs. I mi mislimo da će u buduću taj procenat žena kroz vojničku poziciju doći do nekih časničkih pozicija, jer naše oružane snage nastojimo postaviti na definiranim. Nama je bitno da što se tiče rodne jednakosti ne postoji ništa što bi pravilo diskriminaciju, odnosno postoji zakonom definirano da se ne smije praviti rodna diskriminacija. Zakonom je to dosta dobro definirano a onda tu trebaju uskočiti mediji u smislu promoviranja određenih pozicija i zainteresiranosti za buduću oružane snage.

Aleksandar Dedović
ALFA Centar, Crna Gora

Naravno da je uspješna reforma Oružanih snaga BiH kao i zapaženi rezultati koje postiže ka svom punopravnom članstvu u NATO-u raduje sve dobronamjerne građane, ne samo BiH već i cijelog regiona, i ono što je rekao drug Šehić možda Balkan neće u skorije vrijeme postati faktor sigurnosti, ali neka smo sigurni i stabilni pa u generacijama koje dolaze koje stasaju u regionu će možda i biti to.



Prvo jedan kratak osvrt na zaključke. Mogao bih reći da su dobro osmišljeni i koncipirani, sa tim što bih se osvrnuo na komentar gospodina Ministra, a to je da nekako kod građana i BiH i Crne Gore i svih država u regionu koje su krenule na put u članstvo u NATO stoji utisak da sav teret ovih reformi i tranzicija počiva na leđima i teretima Ministarstava odbrane i Oružanih snaga. Možda bi bilo dobro da se u zaključcima stavi i učešće i uloga svih sektora i segmenata društva i svih ostalih ministarstava, privrednog i biznis sektora kao i civilnog sektora, univerziteta i medija i naravno nevladinih organizacija. Jer u NATO savez neće ući samo ministarstvo odbrane i oružane snage jedne zemlje, nego će ući kompletna država sa svim svojim institucijama i građanima.

Imao sam dva konkretna pitanja za Zamjenika ministra. Prvo pitanje je pomenutih 1,4% GDP - koliko je u Eurima - odnosno u KM - projektovani budžet Ministarstva odbrane za 2009. godinu i koja su vaša očekivanja od dolazećeg samita. I naravno, volio bih ako bi imali vremena za svoje mišljenje o situaciji i vaš pogled na stanje i put Crne Gore, obzirom da je Crna Gora predala aplikaciju za članstvo u NATO-u. Kako to vidite i da li će sve zemlje u regionu ići u paketu ka

NATO-u i EU ili će se to dešavati na osnovu rezultata i reformi koje same postižu.

Marina Pendeš

Zamjenik ministra odbrane BiH, Sarajevo

Prije svega što se tiče GDP-a naš projektirani proračun koji će biti potvrđen u Domu naroda je oko 384 miliona, a prošle godine je bilo 337 miliona KM i nismo ga u potpunosti nismo implementirali. Ovaj proračunski zahtjev iako je bio znatno veći (412 miliona), na kraju je sveden na 384 miliona. Znači, to je ono što mi očekujemo da se možemo uokviriti. Smatramo da nije dovoljno što se tiče Ministarstva, dovoljno je za određene prioritete na bazi planiranja, programiranja itd. Koliko ćemo uspjeti sve one zadaće koje smo planirali kroz Ministarstvo za ovu 2009 godinu uzimajući i obzir održavanje vježbe “Združeni napor”, uzimajući u obzir ponovno slanje pripadnika oružanih snaga u određenom kapacitetu u mirovne misije kao potpora u Afganistanu, to će se sve znatno odraziti na ovaj proračun to je što se tiče proračuna.

Što se tiče mapa mi smatramo da kroz naš prezentacijski dokument nastojimo prepoznavati ciljeve i aktivnosti koje nudi NATO, da sa objektivnim nepristranim pristupom jasno definiramo šta to može BiH. Ja ne mogu komentirati taj vaš zahtjev, odnosno zahtjev vašeg premijera prema NATO-u zbog toga što nemam uvida u vaše aktivnosti. Iskreno rečeno nisam se ni bavila analizom ministarstva odbrane Crne Gore i sa aspekta proračuna i sa aspekta aktivnosti, jer ja se bavim personalom a i tu je pitanje nestabilnog naoružanja i municije kao i ogromne količine neperspektivnog stabilnog naoružanja. Ali evo, to je nešto što ćemo, ja se nadam, u ovoj godini riješiti, čime ćemo onemogućiti eventualne katastrofe ili nesreće u smislu neadekvatnog skladištenja. Jer imamo preko 50 neperspektivnih lokacija u kojima se nalazi neperspektivno naoružanje i municija za čije čuvanje plaćamo naše ljude. Znači umjesto da te novce usmjerimo za njihovu edukaciju i opremanje mi te novce dajemo za plaćanje tih ljudi koji to čuvaju.

Dejan Stanković

Ministarstvo odbrane Crne Gore - odsjek za NATO

Ja bih malo da vas informišem o Crnogorskom putu u NATO. Imamo ta dva osnovna stuba: prvi je NATO standardi, drugi je podrška javnosti. Ti NATO standardi se odnose na obuku i to ide nekim tempom. Svu opremu nabavljamo po NATO standardima. Mi imamo oko 2500 vojnika i imamo više viška naoružanja po glavi vojnika, znači hoću da kažem da imamo otprilike iste probleme. Što se tiče misija, mi nažalost imamo samo dva



pripadnika u UN misijama kao i medicinski tim i jedna jedinica koja je u obuci. Što se tiče medicinskog tima tu imamo jedan problem, a to je da ljekari neće da idu, jer te plate koje bi dobili u tim misijama mogu zaraditi i u Crnoj Gori. Mi smo ratifikovali sporazum sa NATO-om nedavno, što se tiče izdvajanja mi imamo ta 2% GDP-a i oko 50% izdvajamo za plate. Još jedna bitna stvar: mi u Ministarstvu odbrane Crne Gore imamo 50% žena. Često imamo kontakte sa ministarstvom odbrane BiH i jako dobro rješavamo sve stvari. Vi ste malo odmakli od nas i on da možemo da vas pitamo te neke sitnice, kao npr kada dolaze delegacije NATO u posjete i slične stvari.

Sada bih malo govorio o tom drugom stubu a to se zove podrška stanovništva. Vezano za podršku javnosti imamo 34% neopredijeljenih, onih koji ne znaju što je NATO ali ni ovih 30% što je za NATO ne znaju mnogo o NATO-u, i kada bi ih pitali: „Znate li kada je Crna Gora ratifikovala sporazum za partnerstvo za mir?“ većina njih ne bi znali taj odgovor. U ovim vašim anketama niste usporedili ta pitanja da li ovi što su za NATO znaju šta je NATO.

Također nas mediji muče kao i vas. Veliki progresi se ne proprate

a malim incidentima se daje prevelika pažnja. I sada imam jedno pitanje što se tiče anketa koje ste vodili. Koliko je anketa realna, ako je anketa rađena na 1000 komada u par gradova? Koliko je taj uzorak reprezentativan i da li to oslikava stvarno stanje i koliko su tu pitanja bitna? I drugo pitanje za gospođu Marinu Pendeš: Koliko utiče činjenica da BiH ima učešće u mirovnim operacijama u svijetu na građane i njihovom mišljenju o NATO-u, i šta ako se desi neka nesreća ili smrtni slučaj i da li imate mehanizme za te slučaje, ono što se tiče medija. I još jedno pitanje: da li ćemo svi u paketu ući u NATO dali je to zajednički voz ili utrka. Hvala

Marina Pendeš

Zamjenik ministra odbrane BiH, Sarajevo

U vašem presjeku ministarstva odbrane BiH i Crne Gore mogli smo zaključiti kako je BiH odradila neke aktivnosti od jasnog definiranja i pozicioniranja stavova u skladu sa ostalim državama članicama, zajedničkog operativnog stožera itd. Znači postoje razlike. Od trideset i dvije aktivnosti koje imamo, mi smo prepoznali nekoliko njih računajući na ono što imamo i sa čime raspolažemo. Znači međuregionalna saradnja, kolektivna sigurnost, jer mi ulazimo sada u sferu gdje moramo imati saradnju. Da bi ste postali članica NATO vidjeli smo na primjeru Albanija, Hrvatska i Makedonija. Ne znači da će sve tri države u isto vrijeme ući, zato što sve članice NATO moraju dati potporu za buduće članice NATO-a. Evo, sada je Crna Gora intenzivirala taj proces, jer Crna Gora ispunjava obaveze koje je sama sebi definirala a NATO savez kontrolira. Nama bi bilo drago da mi svi uđemo u paketu, jer bi to doprinijelo kolektivnoj sigurnosti. Znači to sada proširuje tu regionalnu suradnju, sigurnost i ovaj globalni kišobran koji garantira da između tih država koje su članice NATO i članice PfP ne može doći do određenih problema to su izazovi koji se trebaju na bilateralnoj razini rješavati. Ne mogu garantirati da ćemo zajedno ući. Svima bi nam odgovaralo da što prije uđemo u NATO program, a sada kako će to ići i ko ima bolju diplomatsku mrežu u smislu lobiranja za svoju državu taj će prije i ući u NATO.

U našim pristupima medijima mi nismo nikada ništa sakrivali, zato što smo uvijek nastojali adekvatno na vrijeme pružiti informaciju. Mislim da je to jedan od načina uspješne komunikacije sa medijima, što ne znači da će se naći neki novinar ili novinarka koja će možda obojiti onu izjavu koju ste vi dali. Nama se srećom nije desila nikakva nesreća što se tiče pripadnika oružanih snaga u mirovnim misijama. U biti mi nastojimo da rizik koji ima pripadnik oružanih snaga u mirovnim misijama svedemo na minimum, u vidu propisane opreme i edukacije, procedura koje se ponavljaju svaki dan, a tu i svaki pripadnik oružanih snaga ima osiguranje tako ako se desi neka nesreća da obitelj pripadnika oružanih snaga bude zbrinuta, ne može se reći adekvatno jer ljudski život nemože ništa nadoknaditi, ali na neki način u prvom momentu.

Selim Bešlić
Parlament BiH, Sarajevo

Htio sam da kažem da, kada smo raspravljali o odlasku vojnika, jedan od aduta je bio ovdje se ne ide po naredbi nego na dobrovoljnoj osnovi. Znači samim tim što on hoće da učestvuje on se opredijelio na taj rizik a onda još kada imate ove mjere, ne daj bože da se desi ali ako se desi vi imate pristup kojim obezbjeđujete porodici sigurnost. I kada se radi o medijima, kada pitate šta je i kako je. Pazite danas je Hrvatska u dilemi, jer je Slovenija postavila pitanje verifikacije ulaska Hrvatske u NATO, znači postoji



to da idu Hrvatska, Albanija i Makedonija u paketu, ali može se desiti da neko iskoči iz tih stvari. S druge strane pitanje mišljenja građanstva je po meni veoma bitno, ali pitanje građanstva je nešto što trebate upravo ovim pozitivnim informacijama pristupati građanima,

pa tu su nevladine organizacije da promovišu ako smatraju da je to dobra stvar, vidjeli smo šta su vam benefiti a šta su vam rizici, pa sada izvolite to ocijeniti i treća stvar je vrlo bitna. Ne smijete da idete toliko demokratično, nego morate ocijeniti da li će tih 34% otići vamo ili tamo i vaš zakon o ulasku može da bude ne referendum građana, nego da Parlamentarna skupština donosi odluku.

Hoću da kažem da treba prvo raditi na pozitivnom promoviranju i druga stvar i u donošenju zakonskih odluka morate se opredijeliti definitivno nakon svih analiza i medija takvu zakonsku regulativu trebate donositi o pristupanju u NATO pakt. Ako vi imate podršku 80% kao što mi imamo, pazite pozitivna odluka BiH u NATO i izjašnjavanje građana je moje duboko ubjeđenje je samo zbog onog što je sigurnost što neće biti više rata, to vam ja tvrdim mi se više ne pitamo koliki je pozitivan ili negativan efekat, nama je samo bitno rata da nema ubijanja i zločina itd. E sada pošto je to nama glavno mi možemo ići na referendum i samo recite mi smo sigurni da neće biti rata 90%, ljudi će reći DA za NATO. Zato sam htio da vam sugerišem procjenjujete i na osnovu dobre reklame i dobijete da je to 50% nemojte sve pokušavati da znaju o NATO-u, kod nas u parlamentu 80% ljudi nema veze o tome šta je NATO.

Marina Pendeš
Zamjenik ministra odbrane BiH,
Sarajevo

Evo samo kratko, ministarstvo odbrane je dobilo donaciju da u saradnji sa Norveškom ambasadam provede jedno istraživanje u BiH da vidi taj dio populacije koji nije opredijeljen da vidi koja su to pitanja koja ih muče kako bismo mogli naći dogovore i pripremiti se kroz medijske nastupe da pojasnimo ljudima šta i kako, u tom smislu vi i



vi trebali prvo napraviti jednu anketu sa tih 33% neopredijeljenih da vidite koja su to pitanja.

Miralem Tursinović

**Helsinški Parlament Građana/Omladinski Resursni Centar
Tuzla**

Vi ste postavili pitanje koliko može biti reprezentativna jedna anketa koja se sastoji od nekih 1.000 ispitanika na području od 18 gradova BiH. Prije svega ona ne može biti reprezentativna, ali prije nego što krenem da objasnim neke stvari iz nje, želim da vam kažem moje mišljenje da je u Crnoj Gori daleko lakše napraviti anketu po bilo kom pitanju nego u BiH. U BiH vi imate tri etnosa znači tri konstitutivna naroda, imate milion ostalih naroda koji nažalost nisu konstitutivni, imate dva entiteta i milion nekakvih različitih mišljenja i pogleda na bilo šta što se dešava u BiH, bio to NATO ili zabavni program na bilo kojoj od televizija.

Dalje, što se tiče anketa, ova anketa je urađena u smislu da bude komparativna. Ona nije urađena telefonski, ona je rađena na osnovu anketnih listića koje su volonteri iz omladinskih organizacija distribuirali u gradovima BiH, a sve u cilju da se prije svega pokriju oba entiteta, pokrije regionalno sve veće regije u BiH, pokriju sva tri konstitutivna naroda i da se između ostalog pokrije i Brčko distrikt koje trenutno ne pripada ni jednom od entiteta. Imali smo, između ostalog, u cilju da što moguće više obuhvatimo i tu polnu komponentu i sve dobne uzrasti. Mislim da na zadnjoj stranici ankete imate sve te pokazatelje po gradovima, po polu, dobu, etničkim komponentama itd. Znači anketa nije bila, niti je mogla biti reprezentativna, ukoliko je imala samo 1000 ispitanika, nego smo se trudili što je moguće više da bude komparativna, a evo zašto:

Prije nego što smo mi krenuli sa ovim projektom, u jednom od dnevnih novina vidio sam nekakvu anketu koja je rađena po istom principu: da li su građani BiH za ulazak BiH u NATO. Neki od podataka koji su bili je da je u FBiH oko 80% građana za ulazak u NATO, dok u RS

30% građana misli da bi BiH trebala ući u NATO. To se sve svodi na to ko i kada i zašto naručuje bilo kakvu analizu ili anketu i zbog čega. Tako da sama anketa, koja nam je poslužila kao početak projekta, nije bila puno komplikovana, odnosila se samo na to da vidimo da li su građani obuhvaćeni anketom upoznati sa tim da je BiH u partnerstvu za mir, od kada je, da li su oni za to da BiH uđe u NATO, šta misle da su prednosti i pogodnosti ulaska u NATO.

Kako gospodin Bešliagić reče, nama je najveći broj odgovora bio taj da se obični građani boje da će biti ponovo rata i da oni smatraju da BiH treba da uđe u NATO zbog toga da ne bi bilo više ratnih dejstava, da bi njihova djeca bila sigurna. A onda su poslije išle sve one socijalne, ekonomske i ostale komponente ulaska BiH u NATO savez. Znači anketa nije reprezentativna i mi smo, kada smo radili analizu, rekli da ona ne može to ni biti, ali je prije svega urađena u jako dobrom komparativnom smislu. Ispitali smo puls u 18 gradova na području BiH o tome šta građani misle. Anketa je rađena na slučajnom uzorku. Znači, nismo išli ciljano kao što neki koji rade te ankete idu ciljano pa pitaju samo određenu strukturu ljudi, ili određenu polnu ili dobnu strukturu, pa ako oni smatraju tako da kažu da je to reprezentativna. Da smo imali više sredstava i više vremena vjerovatno bi bila na većem nivou i reprezentativnija, ali kažem opet anketa nije bila naručena nego smo je mi sami uradili čisto da ispipamo puls i da vidimo šta nam je za raditi dalje.

Boško Šiljegović

Komisija za odbranu i bezbjednost BiH, period 2003 - 2006, Sarajevo

Pretpostavljam da smo iscrpili diskusiju. Mi smo se po mojoj nekoj procjeni fino ispričali ova dva dana jer ja sam proletio na brzini vas dvadesetak je uzelo učešće u diskusijama. Kada kažem - ispričali smo se fino - to daje jedan kvalitet. Mi smo ipak radili u jednoj finoj atmosferi. Nismo robovali nekakvim pretjeranim propisima, znači puno nas je uzelo učešće da li kroz pitanja ili kroz izlaganja i ja smatram da je to značajan kvalitet.

I ja se evo sada ponovo vraćam na zaključke. Ponovo želimo da damo snažnu podršku Ministarstvu odbrane i Oružanim snagama BiH na ispunjavanju uslova partnerstva za mir kao i na putu ka NATO savezu, tu je i predanost članstvu BiH u NATO-u, ali potrebno je ući u implementaciju potpisanih sporazuma sa NATO-om i EU; Iskazana je potreba za održavanjem ovakvih konferencija, konferencija BiH, Hrvatske, Crne Gore, Srbije. To je opredjeljenje vladalo i ovih dana i prije sazivanja konferencije, i osjetiće se potreba i poslije ovoga; Želimo da iniciramo jedno jačanje regionalne parlamentarne saradnje, koje je potrebno nastaviti i intenzivirati. Uopšte nećemo reći i kritikovati da ono ne postoji, ali želimo da ta saradnja bude i jača i snažnija i intenzivnija; Potrebno je snažnije i organizovanije učesće svih segmenata društva a i djelovanje nevladinih organizacija na ovom putu.

Zamolio bih vas sve da kroz svoje izvještaje u svojim ustanovama markirate ove zaključke. Možda mi nismo uspjeli sve u ova četiri zaključka sve da stavimo i vjerovatno bi tu morali stručnjaci da pišu. Najbitnije je da iskazujemo želju i volju. Sloboda i mir nemaju cijenu i to mora da bude pravilo u cijelom regionu. Ne znači nama ništa u BiH ako mi postignemo lokalni mir u svojoj državi, a na svakom državnom prijelazu susjednih država prijeti neka opasnost.

Neko je jučer govorio da je najteža reforma mentaliteta. Kada mi postignemo reformu mozgova glava, onda je mnogo lakše i ljepše.

Marina Pendeš

Zamjenik ministra odbrane BiH, Sarajevo

Zbilja mi je bilo zadovoljstvo sudjelovati na ovakvoj konferenciji s obzirom i na zaključke i s obzirom na probleme sa kojima smo se susretali kao i izazove koji su pred nama i koje možemo riješiti razgovorom, komunikacijom i raspravom prvo unutar države a onda i u regiji. Sigurno je da ovakvih konferencija treba više u regionu, i da trebamo više medijski promovirati medijski naše rezultate.

Miralem Tursinović
Helsinški Parlament Građana/Omladinski Resursni Centar
Tuzla

Prije svega želim da kažem da je meni lično bila izuzetna čast da prisustvujem ovakvom skupu, bez obzira što sam ja bio jedan od onih koji su to organizovali. Isto tako želim da napomenem da moja organizacija i nije neki ekspert po pitanju NATO-a, Partnerstva za mir ili tih stvari o kojima se govori. Mi smo daleko veći eksperti u nekom regionalnom povezivanju nevladinih



organizacija zajedničkim radom i saradnjom. Ali evo, pružila nam se prilika da pokušavamo i u ovom polju raditi ono u čemu smo dobri, a to je prije svega saradnja, znači saradnja civilnog sektora a evo sada i državnog sektora zemalja iz regiona.

Želim da vam se svima zahvalim što ste došli, žao mi je što svi oni koji su pozvani nisu mogli da se odazovu na ovaj skup i da nas bude još više. Još jednom želim da iskoristim priliku da se zahvalim prije svega ministarstvu odbrane BiH, zatim vladi SAD, uvaženim predstavnicima ambasada SAD-a, Crne Gore, Hrvatske i Slovačke, i isto tako i svim učesnicima koji su našli vremena i pored svojih obaveza da dođu i ostanu ovdje dva dana, da sa nama podjele mišljenja i pokušaju napraviti nešto zajednički. Hvala vam još jednom.

ZAKLJUČCI SA KONFERENCIJE

Mi, učesnici regionalne konferencije “Partnerstvo za mir - pogodnosti i izazovi za susjedne zemlje, održane u Tuzli, 22. i 23. januara 2009. godine donosimo sljedeće zaključke:

1. Želimo da damo podršku Ministarstvu odbrane i Zajedničkom štabu Oružanih snaga BiH, a radi ispunjavanja uslova partnerstva za mir, kao i na putu ka NATO savezu. Tu je i predanost članstvu BiH u NATO-u. Prije svega potrebno je ući u implementaciju potpisanih sporazuma sa NATO-om i EU. Želimo da izvršnoj i zakonodavnoj vlasti stavimo na znanje da je osim tog opredjeljenja i iskazane želje i volje najteže implementirati ono što mi nekim teškim kompromisima postignemo.

2. Iskazana je potreba za nastavkom održavanja ovakvih konferencija država BiH, Hrvatske, Srbije i Crne Gore. To opredjeljenje je vladalo i ovih dana prije sazivanja konferencije i osjetiti će se potreba i poslije ovoga.

3. Želimo da iniciramo jačanje regionalne parlamentarne saradnje, koje je potrebno nastaviti i intenzivirati. Ne želimo ovim putem reći da ta saradnja ne postoji, mi samo želimo da ta saradnja bude jača i intenzivnija.

4. Potrebno je snažnije i organizovanje učešće i saradnja svih segmenata društva a naročito nevladinih organizacija iz regije koje mogu biti jedni od važnijih nosilaca ovog procesa.

Tuzla, 26.01.2009



DODATAK 1: PROGRAM RADA KONFERENCIJE

REGIONALNA EKSPERTNA KONFERENCIJA *„Partnerstvo za mir - pogodnosti i izazovi za susjedne zemlje”*

Tuzla, 22. – 23. januar / siječanj 2009
Kongresna sala hotela „Tuzla” u Tuzli

PROGRAM RADA

ČETVRTAK, 22. JANUAR / SIJEČANJ 2009	
Do 15:45	Dolazak, registracija učesnika
16:00 – 16:15	Otvaranje konferencije, predstavljanje programa Miralem Tursinović – hCa / ORC Tuzla Vehid Šehić, Forum Građana Tuzla
16:15 – 16:45	Uvodno izlaganje: Boško Šiljegović - predsjedavajući Komisije za Odbranu i bezbjednost BiH periodu 2003 – 2006 <i>„Značaj članstva BiH u Programu Partnerstvo za mir – podsticaj regionalnoj parlamentarnoj saradnji”</i>
16:45 -17:30	Diskusija (moderator: Vehid Šehić, Forum Građana Tuzla)
17:30 – 18:00	Pauza za kafu
18:00 – 18:30	Uvodno izlaganje: Željko Grubešić – stručni savjetnik u Parlamentarnoj komisiji za odbranu i bezbjednost BiH <i>”Postignuća i problemi u parlamentarnom nadzoru sigurnosnog sektora u BiH“</i>
18:30 – 19:15	Diskusija (moderator: Vehid Šehić, Forum Građana Tuzla)
20:00	Večera za učesnike

<i>PETAK, 23. JANUAR / SIJEČANJ 2009</i>	
09:00 – 09:15	Nastavak rada, rezimiranje prethodnog dana Boško Šiljegović - predsjedavajući Komisije za Odbranu i bezbjednost BiH periodu 2003 – 2006
09:15 – 09:45	Izlaganje: Marina Pendeš - zamjenica ministra Odbrane BiH <i>„Put BiH u NATO“</i>
09:45 – 10:30	Diskusija (moderator: Boško Šiljegović - predsjedavajući Komisije za Odbranu i bezbjednost BiH periodu 2003 – 2006)
10:30 – 11:00	Pauza za kafu
11:00 – 11:15	Sumiranje izlaganja i diskusija Boško Šiljegović - predsjedavajući Komisije za Odbranu i bezbjednost BiH periodu 2003 – 2006
11:15 – 12:00	Nastavak diskusije – formiranje zaključaka i preporuka
13:00	Ručak i odlazak učesnika

DODATAK 2: SPISAK UČESNIKA

Učesnici na konferenciji “Partnerstvo za mir – pogodnosti i izazovi za susjedne zemlje“ Hotel Tuzla 22-23.01.2009

IME I PREZIME	ORGANIZACIJA INSTITUCIJA	TELEFON	E-MAIL
Miralem Dautović	RTVTK		
Zijad Srabović	MUP TK	035 235 877 035 255 543	
Miroslav Dodulik	Slovačka Ambasada u BiH	033 716 440	
Fehrat Hrustić	SDP, općinski dobor Tuzla	035 256 396	
Mevludin Džindo	Ministarstvo sigurnosti BiH	061 274 142	mevludin.dzindo@ msb.gov.ba
Marko Knežević	Ministarstvo sigurnosti BiH	062 724 545	marko.knezevic@ msb.gov.ba
Aleksandar Dedović	ALFA Centar, Crna Gora	+382 59 591 333	alfacentar@cg.yu
Dejan Stanković	Ministarstvo odbrane Crne Gore	+382 67 222 479	
Cvijeta Novaković	Centar za sigurnosne studije Sarajevo, BiH	033 253 326	cvijeta_n@yahoo. com
Rado Pejić	HDZ BiH Tuzla	063 996 297	
Ismet Sejfija	IPAK, Tuzla, BiH	065 964 945	ipak_tuzla@bih.net. ba
Aleksandar Popov	Centar za regionalizam, Srbija	+381 21 528 241	
Novo Blagojević	Granična policija BiH, Bijeljina	055 225 111	
Isić Dino Fahrudin	Stranka za BiH, Tuzla	061 732 111	
Michel Dreneau	OSCE Tuzla,	035 321 753 035 282 525	
Edina Zonić	OSCE Tuzla,	035 321 753 035 282 525	
Amel Fako	Američka ambasada	061 137 739	fakoa@state.gov

Ferid Mazalović	OS BiH	061 103 815	
Azem Kožar	Univerzitet Tuzla	061 724 767	azem.kozar@untz.ba
Zdenko Kačić - Movrić	Veleposlanstvo RH Sarajevo	063 812 860	
Branka Rajner	Biro za ljudska prava	035 250 504	
Hajrudin Selesković	Radio Tuzla	035 252 444	
Željko Grubešić	PS BiH, ZK za odbranu i sugurnost	033 284 462	zeljko.grubestic@ perlament.ba
Boško Šiljegović		065 606 413	boskosiljegovic@ yahoo.com
Predrag Arsović	Ambasada Crne Gore	062 344 995 033 239 925	
Vehid Šehić	Forum Građana Tuzla		
Emir Delalić		061 496 497	emir.d@gmail.com
Senad Mašović	OS BiH	061 483 012	
Selmo Cikotić	Ministarstvo odbrane BiH, ministar	033 285 502	
Miralem Tursinović	hCa/ORC Tuzla	035 258 077	orctuzla@bih.net.ba
Sabina Džibrić	RTV Slon Tuzla	035 287 036	
Amra Selesković	Vesta Tuzla	035 363 691	amra@vesta.ba
Selim Bešliagić	Parlament BiH	061 143 139	seli_b@bih.net.ba
Boško Vlajić	hCa/ORC Tuzla	035 258 077	vlajicb@gmail.com
Marina Pendeš	Ministarstvo Odbrane BiH,	zamjenica ministra	
	Radio FBiH	061 716 386	
	TVT		
Džemo Tufekčić	Univerzitet u Tuzli	035 300 500	
Jasmin Bojić	Tuzlanski list	035 319 912	jasminbojic@yahoo. com
Alen Ličina	Tuzlanski List	035 319 912	alenlicina@gmail. com
Izudin Hasanović	Univerzitet u Tuzli		
Emir Sejranović	hCa / ORC Tuzla	035 258 077	heatuzla@bih.net.ba



ZAHVALE:

Omladinski Resursni Centar (ORC) Tuzla / Helsinški Parlament Građana (hCa) Tuzla ovom prilikom se najtoplije zahvaljuje organizacijama i pojedincima koji su nas nesebično pomogli tokom organizacije regionalne ekspertne konferencije „Partnerstvo za mir - pogodnosti i izazovi za susjedne zemlje”, održane u Tuzli, 22. – 23. januara / siječnja 2009:

- Office of Public affairs (OPA) - Ambasada Sjedinjenih Američkih Država u Sarajevu;
- Ministarstvo Odbrane BiH;
- VEHID ŠEHIĆ - Forum Građana Tuzle;
- BOŠKO ŠILJEGOVIĆ - član Komisije za odbranu i bezbjednost BiH, period 2003-2006;
- MARINA PENDEŠ - zamjenica Ministra Odbrane BiH;
- ŽELJKO GRUBEŠIĆ - Parlamentarna Skupština BiH, Zajednička Komisija za odbranu i sigurnost, Sarajevo;
- SELMO CIKOTIĆ - Ministar odbrane BiH;
- Omladinske organizacije - članice Omladinske Mreže BiH;
- Amalija Simić - direktor hotela „Tuzla“ u Tuzli;
- Osoblje hotela „Tuzla“;
- Mediji (FENA, SRNA, ONASA, Dnevne novine „San“, RTV BiH, RTV TK, TV Slon Tuzla, TV Tuzla, Radio Soli Tuzla, „Tuzlanski list“ Tuzla)